MASTER
NEGATIVE
NO. 92-80596-6

AUTHOR:

WIRTH, GOTTFRIED

TITLE:

DE MOTIONE ADIECTIVORUM...

PLACE:

LIPSIAE

DATE:

1880

Master Negative #

92-80596-6

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DEPARTMENT

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

Original Material as Filmed - Existing Bibliographic Record

Wirth, Gottfried, 1855-
De motione adiectivorum quae in ιος, αιος, ειος ιμος terminantur. Dissertatio...quam...scripsit Godofredus Wirth... Lipsiae, typis I. B. Hirschfeldi, 1880.
56 p. 21 cm.

Thesis, Leipzig.

Volume of pamphlets

Restrictions on Use:

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35mm   REDUCTION RATIO: 11X
IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB
DATE FILMED: 5/26/92   INITIALS TM
FILMED BY: RESEARCH PUBLICATIONS, INC WOODBRIDGE, CT

DE

MOTIONE ADIECTIVORUM,

QUAE IN

ΙΟΣ, ΑΙΟΣ, ΕΙΟΣ, ΙΜΟΣ TERMINANTUR.

DISSERTATIO INAUGURALIS

QUAM

AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORUM ORDINE LIPSIENSI

RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

GODOFREDUS WIRTH

MOENO-FRANCOFURTANUS

LIPSIAE

TYPIS I. B. HIRSCHFELDI

MDCCCLXXX

PRAECEPTORI CARISSIMO

TYCHONI MOMMSENO

GYMNASII FRANCOFURTANI DIRECTORI

PIETATIS GRATAEQUE MEMORIAE

SIGNUM

DE MOTIONE ADIECTIVORUM,

QUAE

IN ΙΟΣ, ΑΙΟΣ, ΕΙΟΣ, ΙΜΟΣ TERMINANTUR

SCRIPSIT

GODOFREDUS WIRTH

Proprium est Graecae linguae, quod iam inde ab antiquissimis temporibus adiectiuorum motio non tam certis legibus subiecta est, quam cum in aliis linguis, tum maxime in Latina. Nam quamquam plerumque recte se habet grammaticorum praeceptum, ut composita in ος terminata per bina genera, simplicia per terna moueantur, tamen tam crebrae huius legis exstant exceptiones, ut uix quicquam certi definiri posse uideatur. Scilicet ea aetate, qua Atticorum sermo solutus maxime erat confirmatus et ad certas normas legesque plurima referebat, etiam motionis adiectiuorum fluctuatio ex una aut altera parte artioribus continebatur finibus. Sed neque prosa oratio prorsus sibi constitit neque poetarum usus obsecutus est prosae praeceptis; quin etiam ad audaciora progressus esse uidetur. Operae igitur pretium habebamus rem accuratius perquirere, praesertim cum magna ex parte 'rudis indigestaque moles' iaceat. Qua in re quoniam fieri non poterat ut ingentem materiam hac una dissertatiuncula absolueremus, uocabulariis autem in adnotanda motionis inconstantia non usque quaque fides habenda est, sed ipsa auctorum scripta nobis perlegenda fuerunt, satis habuimus eorum usum tractare, qui usque ad Alexandri Magni aetatem uixerunt scripseruntque.

Maximam autem quae apud illos scriptores inuenitur motionis adiectiuorum in *ιος, αιος, ειος, ιμος* terminatorum fluctuationem considerantibus nobis ante omnia hoc constituendum: ex initio ea legitime per terna genera mota sunt. Quam motionem etiam compositis in *ος* legitimam olim fuisse Porsonus docet, cum dicit ad Med. 822: 'omnia . . . adiectiua compo-

sita et in *ος* terminata apud antiquissimos Graecos per tria genera declinabantur *ἀπόρθητος, ἀπορθήτη, ἀπόρθητον*. Femininas formas, cum iam paullatim obsoleuissent, poetae et Attici uel ornatus uel uarietatis ergo subinde reuocabant [1]).'

Lex autem qua compositis illis motio per duo genera imponebatur, paullatim quasi transgressa est fines suos ita ut etiam in simplicibus ualeret [2]). Ac primum quidem adiectiua in *ιμος* exeuntia ei oboediuerunt; quibus, ut postea probandum erit, ea motio facta est legitima. Deinde uero etiam in adiectiua in *ειος, ιος, αιος* terminata irrepsit maximeque uiguit temporibus florentis Atticae poesis, ita tamen, ut numquam superaret terminationes femininas, quae semper legitimae manebant. Cuius quasi certaminis uestigia, quae iam apud Homerum satis plana exstant, conquirere in hac disputatione nobis propositum est.

PARS PRIOR

Grammaticorum sententias et leges quasdam inuentas continens.

§ 1.

Buttmanni, Kruegeri, Kuehneri sententiae iudicantur [3]).

Buttmannus, qui in tot aliis rebus grammaticis quasi prima fundamenta iecit, etiam de fluxa motione adiectiuorum in *ιος, αιος, ειος, ιμος* terminatorum primus uberius disputauit in libro qui inscribitur 'Ausfuerliche griechische Sprachlehre' I p. 239 sqq. Sed hac in re non tanta diligentia uersatus est,

1) Ceterum de motione eiusmodi compositorum uberrime disputauit Lobeckius in Parall. gramm. gr. p. 453 sqq. Quamquam collegisse magis quam disposuisse materiam nobis uidetur, neque apparet ex illa dissertatione num quid intersit inter singulos auctores aut tempora.

2) Magna ex parte etiam feminina illa substantiua *ἡ ὁδός, ἡ τροφος, ἡ κιβωτός* al. huc referenda esse satis constat.

3) A ueteribus grammaticis nihil de dubia illa motione traditum esse uidetur.

quanta in aliis. Cum enim discrimen non fecerit inter pedestrem et poeticum sermonem, non apparet, quanto licentior formarum communium usus sit apud poetas, quam in prosa. Sed etiam in singulis errauit uir doctissimus; nam quod compositis in *ιος*, quae a praeuerbiis formata sunt, motionem per duo genera pro legitima uindicat (cf. adn. 3), uidebimus etiam apud Atticos eorum per tria genera motionem non minus fuisse legitimam. Quae uero in fine adn. 4 affert de uitanda ambiguitate, haec nullius momenti esse censemus; nam ualde infringitur illa sententia eo, quod pleraque adiectiua, quae ad communes formas magis inclinant, non habent omnino quae dubitationem afferant substantiua in *-ία* aut *-εία*, ut *δαιμόνιος, ποτάμιος, κεραύνιος, πάτριος*. Accedit quod non intellegitur, cur hic uitata sit ambiguitas, illic non item. An magis ambigua esset feminina terminatio in *τὴν μὲν ἑτέραν* (sc. *γυναῖκα*) *εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον* (Xen. mem. II 1, 22), quam est in *θάλλουσα μορφῇ τε ἐλευθερίᾳ* (Xen. conu. VIII 16)? Praeterea, id quod ipse concedit Buttmannus, haud pauca adiectiua nusquam sunt communia, quamquam eorum substantiua in *-ία* (et *-εία*) usitatissima sunt, ut *αἴτιος, ἄξιος, φίλιος, ἀνδρεῖος* al. Cautius autem quam Buttmannus rem tractauerunt Krueger et Kuehner; qui discrimen statuisse inter ea adiectiua, quae semper mobilia sint, quae plerumque uel semper communia, quae fluxo laborent usu, et singulas classes exemplis illustrasse satis habent. Ac diuisionem quidem illam laudamus, sed inter exempla complura sunt minus recte posita. Velut Krueger (I § 22, 5 adn. 1) adnotat *ἀΐδιος* et *αἰφνίδιος* 'plerumque' (in der Regel) per duo genera moueri: at apud omnes quos perlegimus scriptores semper communia sunt (cf. Kuehner § 147. I). Idem affirmauit *ἀνόσιος* 'plerumque' (gewöhnlich) mobile esse, quamquam iam Lobeckius (l. s. s. p. 467) eius uocis usum, probata Bekkeri ad Aeschin. II 156 coniectura, sic definierat: 'nullum apud Atticos scriptores femininae formae exemplum relinqui, ne apud poetas quidem, praeter unum *ἀνοσίαις* in cantico Eur. Troad. 1316' (ubi L. Dindorfius in Thesauro *ἀνοσίοις* uult restitui). Praeterea Krueger (II § 22,

2, 1) *ἄγριος* apud Homerum etiam Il. *Δ* 106 putat commune esse, grauiter is quidem errans, quoniam ad masculinum quadrat:

αὐτίκ᾽ ἐσύλα τόξον ἐΰξοον ἰξάλου αἰγὸς
ἀγρίου, ὅν ῥά ποτ᾽ αὐτὸς ὑπὸ στέρνοιο τυχήσας.

Etiam de Eur. Bacch. 598 eum fallit opinio, ubi omnes editores nunc *Δίου βροντᾶς* habent, nec non Troad. 528 dubito num *γεραιός* commune sit.

Etiam Kuehner hic illic errauit, quamquam summa industria magnam exemplorum copiam collegit; quod enim § 147 I, 1^b adn. 2*α* dicit *κόσμιος* semper motionem per tria genera sequi, oblitus est Platonis illud *τὰς φύσεις κοσμίους* (Rep. VII 539 D), idemque ubi communes positiones *ὅσιος* uocis inuenerit plane nescimus. Mirum autem est quod propter Herodoti locum V 94 *Ἀχίλλειος* adiectiuo dubiam attribuit motionem; nam in *ἔκ τε Ἀχιλληίου πόλιος* forma *Ἀχιλληίου* non adiectiui, sed substantiui *Ἀχιλλήιον* genetiuus est (cf. Stein. ad h. l.). Nihilo minus omnium accuratissimus est in tractanda hac re, etsi non magis quam ceteri distinxit inter poetarum et prosae, inter Atticorum et Ionum usum [1]. Ceteri uero grammatici noui nil docuerunt.

Nobis autem totam quaestionem paullo artioribus finibus circumscribi posse persuasum est. Nam duae sunt leges, quae cum a prosae scriptoribus constanter obseruentur, ne a poetis quidem nisi raro laeduntur. Ac primum quidem hoc constat:

§ 2.

Non componuntur formae communes cum substantiuis femininis in ος terminatis.

Quae lex in eo posita est quod, si illorum adiectiuorum syllabae, e quibus sexus uocabuli apparet, uim aliquam habent,

1) Etiam Matthiae (Ausf. gr. Gram. I § 117) satis multa exempla fluxae motionis collegit, sed rem non aliter tractauit atque ei de quibus supra egimus, neque uitiis carent exempla allata; cf. quae dixit de usu adiectiuorum *ἀνάξιος* (apud nos p. 34), *μακάριος* (p. 44), *βίαιος* (p. 34 et 47), al. Etiam de adiectiuis in *ειος* et *ιμος* terminatis plura afferri poterant.

semper formae femininae ponendae sunt. Ergo cum terminatio *ος* propria sit substantiuorum masculini generis et eiusmodi substantiuorum genus femininum nisi articulo uel attributo aliquo addito significari omnino non possit, necessario his propriae terminationes femininae debentur, ut uitetur ambiguitas, quae a melioris certe aetatis scriptoribus tolerata esse non uidetur, praesertim absente articulo. Itaque formae communes poni non poterant in locis uelut hisce:

Aesch. Sept. 198 [1]) *ψῆφος κατ᾽ αὐτῶν ὀλεθρία βουλεύσεται.*
Soph. fragm. 217 *τοιγὰρ Ἰὼ δεῖ φυλάξαι χοῖρον ὥστε δεσμίαν.*
id. fragm. 233ª . . . . *ὅς παρακτίαν*
στείχων ἀνημέρωσα κνωδάλων ὁδόν.
Eur. Iph. Aul. 164 *ἔμολον ἀμφὶ παρακτίαν ψάμαθον Αὐλίδος.*
id. Or. 34 *ἐντεῦθεν ἀγρίᾳ συντακεὶς νόσῳ δέμας*
. . . κεῖται.
id. fragm. 340 . . . *καὶ γὰρ οὐκ αὐθαίρετοι*
βροτοῖς ἔρωτες οὐδ᾽ ἑκουσία νόσος.
Soph. Ant. 1140 *καὶ νῦν ὡς βιαίας*
ἔχεται πάνδαμος ἁμὰ πόλις ἐπὶ νόσου.
Eur. Hel. 543 *οὐχ ὡς δρομαία πῶλος ἢ βάκχη θεοῦ.*
Xen. Hier. X 6 *ἐφόδους κρυφαίας καὶ ἐξαπιναίας.*
Aesch. Suppl. 739 *ἐπεὶ τελεία ψῆφος Ἀργείων.*

Una huius legis exceptio apud eum poetam exstat, qui omnium maxime fauit formis communibus, apud Euripidem Her. 901 *ἔχεις ὁδόν τιν᾽, ὦ πόλις δίκαιον*: nescio an metri concinnandi causa, nam respondet *δίκαιον* in stropha uoci *λίγεια* [2]).

1) Dindorfii sequimur editiones in Aeschyli et Sophoclis, Nauckii recensionem in Euripidis fabulis.

2) Iph. Aul. 741 legitur: *ἃ χρὴ παρεῖναι νυμφίοισι παρθένοις*, qui uersus ita laborat, ut Hermannus spurium eum esse censuerit. Varia est lectio *νυμφίοις καὶ* (Cod. D Kirchh.), quae correctio quamquam minime probabilis est, tamen illam uerborum coniunctionem iam antea displicuisse docet.

Scilicet minui poterat illa ambiguitas addito articulo [1]), sed duos tantum eiusmodi locos apud poetas inuenimus [2]): Ar. nub. 601 ἥ τ' ἐπιχώριος ἡμετέρα θεός, ubi inserta uoce ἡμετέρα attenuatur quasi uis terminationis communis; fortasse etiam hoc loco ualuit metri et uitandi hiatus necessitas, praesertim cum feminina eius adiectiui forma non aliena sit ab usu Aristophanis, ut indicat Thesm. 907 Ἑλληνὶς εἶ τις ἢ 'πιχωρία γυνή;

Nulla autem re excusari potest Soph. Trach. 51: τὴν Ἡράκλειον ἔξοδον γοωμένην (cf. tamen § 5).

Quantum autem ualuerit legis uis etiam ex ea re concludi potest, quod quaedam composita, quae alibi semper communes terminationes praebent, si cum substantiuis femininis in ος terminatis componuntur mobilia sunt, ut apud Euripidem legitur Andr. 227 σὺ δ' οὐδὲ ῥανίδ' ὑπαιθρίας δρόσου et apud Pindarum Nem. IV 51 ἀπείρῳ διαπρυσίᾳ (cf. Her. VII 119 στρατιὰ . . ὑπαίθριος, Hymn. IV 19 διαπρύσιοι ὀλολυγαί). Alia quidem retinent legitimam suam terminationem communem, ut Her. VI 105: πρόσοδον τὴν ἐπέτεον.

Sed haec hactenus; altera lex est

§ 3.

Non componuntur formae communes cum personarum femininarum nominibus.

In eadem re haec lex posita est atque prior illa; nam facile perspexeris in personis femininis maiorem uim habere femininam adiectiui terminationem quam in ceteris eius generis substantiuis. Nihilo tamen minus non ita diligenter obseruata est et plures quam supra prolatae inueniuntur exceptiones. Sed diuersae sunt rationes; attributiue enim posito adiectiuo in prosa oratione semper uitantur eius formae communes (Her.

1) Comparamus Aeschyli locos Pers. 596 Αἴαντος περικλύστα νᾶσος et ib. 879 νᾶσοί θ' αἳ κατὰ πρῶν' ἅλιον περίκλυστοι.

2) Eiusmodi exempla etiam apud posteriores prosae scriptores inueniuntur, ut apud Lucianum Men. 1 ἀσπάσιος ἡ ὁδός.

IV 191 γυναῖκες ἄγριαι, Plat. Symp. 180 D οὐρανίαν θυγατέρα, al.), in poesi tamen complura exempla aduersantur:

Aesch. Prom. 559 τὰν ὁμοπάτριον ἕδνοις . . . Ἡσιόναν (cf. p. 37),
Eur. Hel. 238 ἅ τε δόλιος ἁ πολυκτόνος Κύπρις (cf. p. 37),
id. Phoen. 656 καὶ γυναιξὶν εὐίοις,
Ar. Lys. 1017 βέβαιον ἔμ' ἔχειν φίλην

et fortasse alia. Praedicatiue autem posito adiectiuo in prosa unam noui exceptionem: Xen. mem. II 1, 22 καὶ φανῆναι αὐτῷ δύο γυναῖκας . . . τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον, complures apud poetas:

Hes. Theog. 407 Λητὼ . . . ἤπιον ἀθανατοῖσι (cf. p. 17),
Aesch. Sept. 150 Ἄρτεμις . . . ῥύσιος γενέσθω,
Soph. Ant. 949 Δανάα . . . γενέᾳ τίμιος, ὦ παῖ (cf. p. 37),
Eur. Andr. 84 χρόνιος οὖσ' ἐκ δωμάτων (sc. Ἀνδρομάχη)
(cf. p. 37) similiterque Hel. 1035. Soph. Trach. 533. El. 313. Eur. Alk. 805. 532. Andr. 736. Aesch. Suppl. 282. Eum. 381.

Videmus minoris momenti fuisse hanc legem, quam eam de qua supra disputauimus, ad excusandas autem exceptiones procul dubio illud facit, quod in plerisque substantiuum longiore ab adiectiuo suo interuallo separatum est atque in nonnullis subauditur tantum, unde uis personae femininae minuitur. Ceterum etiam metricas rationes haud raro ualere apparet. Sed altera ex parte defenditur lex nostra; nam non solum adiectiua quaedam ad formas communes facile inclinantia, si cum personis femininis componuntur semper mobilia sunt, ut ἑκούσιος (Soph. Trach. 1123) ἐπιχώριος (Eur. Hel. 561. Ar. Thesm. 907) βώμιος (Soph. Ant. 1301) καίριος (O.R. 631) κεραύνιος (Ant. 1139. Bacch. 6) ἱκέσιος (Aesch. Suppl. 360) πηγαῖος (Eur. Rhes. 929) alia, sed etiam complura exstant quae nisi cum personarum nominibus coniuncta mobilia non sunt, uelut μετάρσιος Eur. Iph. Taur. 27 μεταρσία ληφθεῖσα (sc. Ἰφιγένεια), quamquam apud eundem Hec. 499 καὶ μετάρσιον . . . πλευρὰν ἔπαιρε et Hel. 299 ἀγχόναι μετάρσιοι; praeterea σύζυγιος (Hipp. 1147) ἐνόδιος (Ant. 1199. Soph. fragm. 480, 2. Eur.

Ion. 1048) *προστατήριος* (Aesch. Sept. 449) *διανταῖος* (Aesch. Eum. 334).

§ 4.

Quaeritur num quid intersit, quibus suffixis adiectiua sint formata.

Quoniam diuersa sunt suffixa, quorum ope adiectiua in *ιος, αιος, ειος* a radicibus aut nominum stirpibus formantur, ut diligenter exposuit G. F. Aly [1]), quaestio oritur num quid referat, utrum huius an illius sint suffixi. Atque apparent uel in tanta motionis fluctuatione parua quaedam discrimina; nam quamquam in adiectiuis mero suffixo *ιο* formatis nihil interest utrum a nominum stirpibus in consonas (Aly p. 7 sqq.) aut in uocales (id. p. 11 sqq.) exeuntibus deriuata sint, an radices ipsae adsciscant *ιο* (id. p. 2), tamen duo exstant suffixa, quae magis quam cetera ad communes formas inclinant, *ιδιος* et *τηριος*. Adiectiuorum enim in *ιδιος* (*αδιος* Aly p. 25) si cum substantiuis femininis coniunguntur semper communia sunt *ἀΐδιος, αἰφνίδιος, μαψίδιος, νυμφίδιος*; mobile *κουρίδιος* (ut numquam cum personis femininis non coniunctum), cetera fluctuant: *μοιρίδιος, ἐπιθαλασσίδιος, ῥᾴδιος, κρυπτάδιος* (quod apud Atticos per duo genera mouetur). Item adiectiuorum in *τηριος* terminatorum semper communia *δατήριος, δραστήριος, κηλητήριος, λυτήριος, πρακτήριος* itemque *σωτήριος* excepto loco Platonis Rep. V 465 D; contra mobilia sed pleraque singulis locis cum substantiuis femininis coniuncta sunt *ζευκτήριος* (Aesch. Pers. 736) *προστατήριος* (Sept. 449 cf. § 3) *ἀνηβητήριος* (Eur. Andr. 552) *ἱκετήριος* (Iph. Aul. 1216) *ἀναπαυστήριος* (Ar. nub. 875) *πολεμιστήριος* (Ar. Ach. 6. pac. 235); denique fluctuat apud Aeschylum *χρηστήριος* (Eum. 241. Ag. 1270). Quamquam igitur uidemus haud raro etiam femininas formas illorum adiectiuorum exstare, tamen quia usitatissima eorum *ἀΐδιος, αἰφνίδιος, νυμφίδιος, λυτήριος, σωτήριος* communia sunt, maior ad communes terminationes inclinatio statuenda est. Ex ceteris uero formationibus nihil pro nostra re efficitur.

1) De nominibus *ιο* suffixi ope formatis. Dissert. Lips. a. 1873.

§ 5.

De adiectiuis quae a nominibus propriis formata sunt.

In adiectiuis, quae a nominibus propriis deriuata sunt, non ita rarus est formarum communium usus, ut ex grammaticorum adnotationibus apparet. Sed non pariter fluctuant et discrimen est inter deriuata in *ιος, αιος, ειος*. Quod autem attinet ad adiectiua in *ιος*, plane carent formis communibus in prosa oratione [1]) et in poesi epica; antiquissima quae exstant exempla habes apud Pratinam Bergk. fragm. I 17 *τὰν ἐμὰν Δώριον χορείαν* et apud Aeschylum Ag. 1160 *κἀχερουσίους ὄχθας* [2]). Item Sophocles Ai. 418 *ὦ Σκαμάνδριοι γείτονες ῥοαί* similiterque Euripides Hel. 52 *ἐπὶ Σκαμανδρίοις ῥοαῖσιν*, quibuscum conferas ib. 609. Troad. 374. 1151. Accedunt eiusdem Hel. 250 *Σιμουντίοις ῥοαῖσι*, Iph. Taur. 1244 *Παρνάσιον κορυφάν*, Cycl. 295 *Γεραίστιοί τε καταφυγαί*, Troad. 89 *Δήλιοί τε χοιράδες*, fragm. 370 *Θρηίκιον πέλταν*; denique apud Aristophanem in cantico Thesm. 996 *Κιθαιρώνιος ἠχώ*. Docent quae collegimus horum adiectiuorum formas communes intra dramaticae poesis fines cohiberi maximeque eis fauisse Euripidem.

1) Iniuria Kuehner l. s. s. affert ex Thucydidis libris (VI 43) *δυοῖν Ῥοδίοιν πεντηκοντόροιν*; nam hoc loco communis forma non ex eo pendet, quod *Ῥόδιος* ad eam inclinat, sed quod dualis numerus in Attica dialecto plerumque motionis expers est (cf. Cobetus uar. lect. p. 70 et Dindorfius ad Soph. O. C. 1113 ed. III Ox.).

2) Libri (quos sequitur Hermannus) *κἀχερουσίους ὄχθους*; Casaubonus correxit *ὄχθας*, quam lectionem recepit Dindorfius in poet. scaen.; Blomfield. maluit *κἀχερουσίας ὄχθας*. Sed ubicumque apud Aeschylum, et nisi fallimur etiam alibi, *ὄχθος* uox inuenitur, praeter unum locum iam a Wellauero allatum Euripidis Suppl. 655 *Ἰσμήνιον πρὸς ὄχθον*, significat collem uel tumulum, ut Pers. 467. 647. 659. Ch. 4; quibuscum cf. Pind. Ol. IX 3. N. XI 25. Soph. Phil. 729. Trach. 524. Eur. Cycl. 114. Ar. ran. 1172. au. 774 al. Et quamquam etiam *ὄχθη* de collibus dicitur (Pind. P. I 64. Soph. Ant. 1132), tamen Aeschylus ea uocis forma tum tantum utitur, cum ripae fluminis significantur, ut Sept. 392: *παρ' ὄχθαις ποταμίαις* et Prom. 810: *τούτου παρ' ὄχθας ἕρπ'* (sc. *τοῦ Αἰθίοπος ποταμοῦ*). Ergo ut etiam illo loco melius scribitur *ὄχθας* cum Casaubono, ita non necesse est mutare communem positionem *κἀχερουσίους*, quae ipsa falsae lectionis *ὄχθους* uidetur causa fuisse.

Adiectiuorum autem in *αιος* terminatorum unum *Λεϱναῖος* motionem per duo genera sequitur in Euripidis loco Ion. 191 *Λεϱναῖον ὕδϱαν ἐναίϱει.* Ut cetera eiusdem terminationis adiectiua, ita haec quoque rariores exhibent formas communes. Contra eiusmodi adiectiuorum in *ειος* terminatorum plures sunt exceptiones; quod mirum nos non habebit reputantes etiam cetera in *ειος* adiectiua magnopere inclinare ad genus commune. Ac primum quidem ex prosa petitum prodeat exemplum Xen. Hell. II 4, 11 *εἰς τὴν Ἱπποδάμειον ἀγοϱὰν ἐλθόντες*, quae usitata locutio fuisse uidetur, quia ueri simile non est Xenophontem in loci uocabulo declinasse a cotidiano usu; neque aliter res se habet in Sophoclis illo loco El. 7 *ἀγοϱὰ Λύκειος.* Deinde uetus prouerbium affert Hesychius: *Διομήδειος ἀνάγκα*, quo cum feminina adiectiui terminatione utuntur Aristophanes Eccl. 1029 et Plato Rep. V 493 D. Praeterea communia sunt *Ἡϱάκλειος* (Pind. Is. VII 7. Soph. Trach. 51[1])) *Καφήϱειος* (Eur. Troad. 90) *Φοιβήιος* (Eur. Ion. 461) *Ὁμήϱειος* (in Ar. fr. 1 a Seidlero restituto; cf. Dind. in poet. scaen.).

§ 6.

De compositis.

Iam in § 1 paucis commemorauimus non tantum praeualere in compositis in *ιος* terminatis usum communem, quantum ex grammaticorum uerbis concludi possit: id quod exemplis iam illustrandum est. Suo autem iure Buttmannus eorum fluctuationem illuc refert, 'quod pugnent inter se analogiae' [2]): namque quia composita sunt, femininis terminationibus abstinere debent, sed quia syllaba paragogica utuntur, plenam potius motionem postulant. Quaerendum igitur quantum alterutra lex ualuerit. Quamobrem in duas classes composita diuisimus,

1) Dindorfius (Ed. III Ox.) adnotat: 'incertum est utrum sic scripserit Sophocles an *Ἡϱακλείαν*, quod coniecit Hermannus'.

2) Verba eius haec sunt: 'wenn nun ein Adi. eine dieser (deutlichen Ableitungs-)Endungen hat und zugleich zusammengesetzt ist, so entsteht eine Collision der verschiedenen Analogien'.

quarum altera ea continet, quae cum *α* priuatiuo composita sunt, altera quae cum praeuerbiis.

A. cum *α* priuatiuo.

De adiectiuis in *ιος* etc. terminatis et cum *α* priuatiuo compositis accurate disputauit Lobeckius [1]) l. s. s. p. 467 sqq., ubi dicit: 'in uniuersum igitur ita statuendum est adiectiua, quae in *ιος* terminantur, ab *α* priuatiuo composita utro genere ponantur, liberum esse, sed alia tamen ad femininam positionem proniora uidemus, alia minus.' Deinde qua solet diligentia de *ἀνόσιος, ἀναίτιος, ἀνάξιος* [2]) agit, quorum *ἀνοσία* singulare esse, *ἀνάξιος* autem femininam positionem et in poesi et in sermone soluto saepius praebere demonstrat. Neque nos plura afferre possumus, nisi quod Homerica illa *ἀεικέλιος* [3]) et *ἀπειϱέσιος* semper mobilia sunt, nusquam autem *ἀκήϱιος* et *ἀκούσιος* omniaque adiectiua quae in *αιος* et *ειος* terminantur et ab *α* priuatiuo composita sunt, *ἀτϱεμαῖος, ἀνυμέναιος, ἀνεπιτήδειος, ἀχϱεῖος* [4]), al.

B. cum praeuerbiis.

Plane contraria Buttmanni praecepto [5]) de compositis a praeuerbiis formatis dato Lobeckii sententia est, qui dicit l. s. s. p. 470: 'eorum autem, quae in *ιος* terminantur, motio per tria genera legitima est.' Eandem sententiam nos sequimur, quatenus spectat ad ea composita, quorum simplicia usi-

1) Buttmannus ita: 'die Composita auf *ιος* etc. sind communia, doch nicht ohne Ausnahmen für die mit *α* priu. zusammengesetzten'.

2) Cf. etiam Lob. ad Phryn. p. 106, ubi tamen falsa lectio ex Plat. Prot. 356 A excitatur *τίς ἄλλη ἀναξία ἡδονή*, quem locum iam Schleiermacher emendauit: cf. Heindf. et Stallb. ad h. l.

3) Od. *τ* 341 *ἀεικελίῳ ἐνὶ κοίτῃ* legitur; sed monuit Grashof. ('Das Hausgeraete bei H.' p. 14 adn. 13) scribendum esse *κοίτει* (sic etiam cod. D et La Roche).

4) Eur. Her. 58 *ἀχϱείαν* in *ἀχϱεῖον* iam Matthiae mutauit, quem secuti sunt ceteri editores.

5) 'Wir setzen hier hinzu, dass unter denen auf *ιος* auch einige mit Präpos. zusammengesetzte so (*ιος, ια, ιον*) vorkommen'.

tata sunt adiectiua. Nam apud epicos, lyricos, Herodotum communes positiones non exstant nisi adiectiuorum *ἐξαίσιος*, *ἐναλίγκιος*, *ὑπαίθριος* (de *παραθαλάσσιος* cf. § 8, de *ἐπουράνιος*, *ὑπουράνιος* § 9), mobilia sunt *εἰνάλιος*, *ἐννύχιος*, *ὑποβρύχιος*, *μεταχρόνιος*, *παραπλήσιος*, *παραποτάμιος*, *ὑποδέξιος*, *ἀντάξιος*, *ὑποχείριος*, *ὑπόρθριος*, *ὑπερπόντιος*. Dubitari igitur non potest quin apud illos scriptores eiusmodi compositorum motio per tria genera legitima fuerit. Nec multo diuersus poetarum Atticorum usus; nam pauca composita semper communia sunt, ut *ὑποχείριος*, *διαπόντιος*, *ἀμφιδέξιος*, *δυσαίθριος*, *ἀμφιβώμιος*, *προβώμιος*; cetera modo communia, modo mobilia ut *ἐννύχιος*, *μεταίτιος*, *εἰνάλιος*, *ἐπάκτιος* (sed in omnibus praeualent formae femininae), aut semper mobilia, ut *παράλιος*, *παράκτιος*, *ὑπερπόντιος*, *ξυναίτιος*, *ἐπάξιος*, *καθημέριος*, *ἐπιδέξιος*, al. Denique etiam in prosa oratione Attica quamquam numerus eorum, quae semper communia sunt, maior est quam apud illos, tamen fere totidem adiectiua semper mobilia sunt aut fluctuant. Namque per duo genera mouentur: *ἐπετήσιος*, *ἐπαίτιος* (Thuc.), *διαπόντιος* (Xen.), *ἐναρμόνιος*, *ὑπαίθριος*, *ὑποχείριος*, *ἐπουράνιος*, *ξυναίτιος* (Plat.), *ἐγκύκλιος* (Dem.); contra semper mobilia sunt: *παράλιος*, *μεθόριος* (Thuc.), *ἐξαίσιος* (Xen.), *διαιώνιος* (Plat.), *ἐφόριος* (Dem.), et fluctuant: *ἐπιθαλάσσιος*, *ἐπιθαλασσίδιος*, *παραθαλάσσιος*, *παραπλήσιος*, *ὑπερόριος*.

Quae cum ita sint facere non possumus quin Lobeckii sententiam amplectamur; nam et plura sunt mobilia et in multis iam simplicia fluctuant, ita ut compositorum formae communes etiam ex fluxa eorum motione explicari possint, etsi compositionis legem apud unum uel alterum ualuisse non negamus.

Pauca sunt quae de eiusmodi compositis in *αιος* et *ειος* terminatis afferri possunt. Huc enim spectantia nulla reperiuntur alia atque composita uocis *γάϊος*[1]) (*κατάγειος*, *ὑπόγειος*, *ἔγγαιος*), quae semper communia sunt praeter unum illud Aeschyli *ἐγγαίαν ἥβαν* Pers. 922, et *διανταῖος* fluxa motione

1) De diuersa horum compositorum scriptura cf. Zacher, de adiectiuis in *αιος* etc. p. 113.

(cf. p. 47); neque alia cum substantiuis femininis coniuncta exstant atque *προσαύλειος*, quod commune est Eur. Rhes. 273, *ἐπέτειος* semper commune (praeter Aesch. Ag. 1016) itemque *ἐπικήδειος*; de *ἔμπλειος* cf. Lob. l. s. s. p. 469: ut ne in his quidem satis certa sit compositionis lex.

Aliter autem comparata sunt ea composita, quae non deriuantur a simplicibus usitatis; quae in tres classes diuisimus, quo facilius eorum motio appareat. Ac primo loco nominamus

I. adiectiua multiplicatiua (*διπλάσιος*, *τριπλάσιος*, *πολλαπλάσιος*), quae semper mobilia sunt (cf. Kuehner l. s. s. p. 416*γ* et infra p. 25 et p. 27).

II. ea quae cum *-άρσιος*, *-κάρσιος*, *-χώριος* sunt composita; quorum motio fere eadem, ac si usitata fuissent supposita illa simplicia. Nam *ἐπικάρσιος* et *ἐγχώριος* ubique per tria genera mouentur, in *μετάρσιος* fluctuat usus (at Aeolica eius uocis forma *πεδάρσιος* nunquam communis non est: Aesch. Prom. 269. Ar. au. 1197), *ἐπιχώριος* apud Herodotum mobile, apud Atticos plerumque commune est. Denique

III. quae restant composita secundum compositionis legem per duo genera mouentur, ut *ἀποφώλιος*, *ἐναρίθμιος*, *ἐμπόδιος*, *ἐνθύμιος*, *ἐπινίκιος*, *ἐπιτύμβιος*, *ἐπιφύλιος*, *καταθύμιος*, *μεταίχμιος*, *μεταμώνιος*, al.

Scilicet etiam ex eiusmodi compositis femininae formae procreantur, sed eae perinde iudicandae atque *ἠγαθέη*, *ἀμφιρύτη*, aliae formae et apud eos plerumque exstant, qui has saepius adhibent. Nam Pindari sunt *ὑπωρόφιαι*, *ἐπωνυμίαν*, *ἐπικωμίαν*, *διαπρυσίᾳ*, Sophoclis *ἐκτοπίαν*, *ἐπιποδίας*, al.

Haec sunt quae de compositis a praeuerbio formatis dicenda uidentur[1]); sed etiam ea quae

C. ex duobus nominibus constant,

generalem illam compositionis legem non omnino sequuntur. Nam *ὁμοπάτριος* et *ὁμομήτριος* cum personis femininis

1) Adiectiua quae syllabas *παν-* aut *τρις-* continent, ut *πανάθλιος*, *πανημέριος*, *παννύχιος* (praeter Eur. Her. 748), *τρισμακάριος* al. per tria genera mouentur.

coniuncta apud oratores Atticos semper mobilia sunt (Dem. XLIII 19. XLVIII 65. LVII 25 al. Is. IX 29. X 12) nec non *ἡμιόλιος* apud Herodotum et Platonem. Fluctuat *πολυχρόνιος* apud poetas lyricos (cf. p. 21), communia sunt quae restant *μεσσονύκτιος* et *ὀλιγοχρόνιος*. Denique ex epicorum sermone huc pertinent composita quaedam in *εια* terminata, quorum femininis formis solis Homerus et Hesiodus licentius usi sunt: *εὐρυόδεια, ἀρτιέπεια* (Hes. Theog. 29), *ἡδυέπεια* (ib. 965. 1021); ex lege commune est *κυανοπρῴρειος* (Od. *γ* 299) [1].

PARS ALTERA

Quaeritur quae fuerit apud singulos scriptores fluctuatio.

§ 7.

De epicorum usu.

Antiquissimis illis temporibus, quibus Homeri et Hesiodi carmina orta sunt, haudquaquam ea motio adiectiuorum erat, ut legibus certis neque usquam uiolatis coërceretur. Nam ut composita in *ος* terminata contra legem saepius per tria genera mouentur, *πικρός, κλυτός, ὀξύτατος* autem interdum communia sunt, ita mirum non est quod adiectiua quoque in *ιος* terminata parum sibi constant. Sed licentiam illam Atticorum sermo intra angustos fines concludit, eaque minima est apud epicos, si Atticorum consuetudinem comparaueris. Quod enim attinet ad usum simplicium quae in *ιος* terminantur, communes positiones exstant apud Homerum adiectiuorum

ἄγριος: **T** 88 *ἔμβαλον ἄγριον ἄτην*; *Γ* 24. *ο* 271 *ἄγριον αἶγα*;

1) Quamquam solitaria haec forma analogiae repugnat atque a Bergkio (Com. crit. spec. V p. 4) et Cobeto (Nov. Lect. p. 204) uituperatur, tamen secundum ea quae Bekker Hom. Bl. p. 178 exposuit, cum La Rochio censemus codicum lectionem seruandam esse integram.

δήμιος: *γ* 82 *πρῆξις δ' ἥδ' ἰδίη, οὐ δήμιος* [1]), *ἣν ἀγορεύω*;
πολιός: *Υ* 229; *ε* 410; *ι* 132 *ἁλὸς πολιοῖο*;
ἀσπάσιος: *ψ* 233 *ὡς δ' ὅτ' ἂν ἀσπάσιος γῆ νηχομένοισι φανήῃ*;

et apud Hesiodum
ἤπιος: Theog. 407 *Λητὼ . . . ἤπιον ἀθανάτοισι*;
πελώριος: ib. 179 . . . *πελώριον ἅρπην*.

Sed quoniam formae uelut *ἀγρίην, ἠπίην, πελωρίην* dactylico uersui nullo modo aptari poterant, uerisimile est metri difficultatem magnopere fauisse terminationibus illis minus legitimis; quocum congruit quod in nominatiuo pluralis scribitur *αἶγες . . ἄγριαι* (*ι* 119). Item uocis *δήμιος* communis positio excusatur uitato etacismo, quod non bene sonuisset *η* sexies in illo uersu audita [2]). Ceterum hymni qui dicuntur Homerici solum *ἀΐδιος* (XXIX 5) praebent, quod ubique commune est [3]).

Haec de simplicibus in *ιος*: neque aliter res se habet in compositis; nam contra legem supra allatam unum *ἐξαίσιος* commune est *O* 598 *ἐξαίσιον ἄρην*, quod non dubitamus metro tribuere (cf. Xen. Hell. IV 3, 8 *ἐξαισία φυγή*); audacius est Hym. V 101 *Δημήτηρ . . . . ἐναλίγκιος*. Cetera autem composita legitimam motionem aut per tria genera sequuntur, ut *ἐννύχιος, εἰνάλιος, ἐπικάρσιος, ὑποβρύχιος* (Hym. XXXIII 12), *μεταχρόνιος* (Hes. Theog. 269) [4]), al., aut per duo, ut *ἀποφώλιος* (*λ* 249), *ἐναρίθμιος* (*μ* 65), *διαπρύσιος* (Hym. IV 19), al. [5])

1) Aristophanem legisse *ἐκδήμιος* pro *οὐ δήμιος* affirmat La Roche; cf. schol. H. M. ad hunc uersum.

2) Quid de *ἁλὸς πολιοῖο* statuendum uideatur plane nescimus; saepissime enim et *ἁλὸς πολιῆς* et *πολιῆς ἁλὸς* legitur, ita tamen ut antecedente adiectiuo, ut semper in Odyssea, -*ῆς* terminatio in arsi pedis quarti, sequente in arsi pedis tertii sit, communis uero positio *πολιοῖο* (nusquam *πολιοῦ*) non inueniatur nisi in fine hexametri aut in arsi pedis quinti (*ι* 132).

3) Apollonius Rhodius in Argonauticis nulla simplicia praebet communia.

4) Schol. sine causa mutauit in *μεταχρόνιοι*, quode cf. Flach 'die Glossen zu Hesiod' ad hunc uersum.

5) Hym. III 75 *πλανοδίας* adiectiuum esse non putamus; nam non bene eo loco boues dicuntur 'uagantes', sensuique aptius est Mercurium eas per 'uias inexplicabiles' abduxisse.

Vides epicos interdum non dubitasse adiectiuorum in *ιος* terminatorum maxime postulante metro formis communibus uti, quas contra prope omnino uitauerunt adiectiuorum in *αιος* et *ειος* terminatorum; nam solitarium est *κῆράς τε βιαίους* Hym. VIII 17 [1]).

§ 8.

De Herodoti usu.

Valckenaerius (ad Phoen. 1440) motionis fluctuationem Ionibus et Atticis pariter uindicans quantum errauerit usus Herodoteus satis demonstrat. Nam simplicium unum *κάπριος* minus mobile est III 59 *καπρίους τὰς πρῴρας*, compositorum *ὑπαίθριος* VII 119 *ἡ στρατιὰ ἦν ὑπαίθριος*; quamquam in eis omnium maxime praetulit formas femininas, quae solae in usu sunt adiectiuorum *παραπλήσιος* (6 iens), *ἐπιχώριος* (5 iens), *παραποτάμιος* (II 60), *ἀντάξιος* (II 148), *ὑποχείριος* (ter), *μετάρσιος* (VII 188), *ἡμιόλιος* (V 88), al. In uoce autem *παραθαλάσσιος* fluctuatio uidetur esse; nam duobus locis exstant formae femininae: VII 110 *πόλιας τὰς παραθαλασσίας*, VIII 23 *τὰς παραθαλασσίας* (cod. d *-ίους*) *κώμας*, contra VI 48 *πόλις τὰς παραθαλασσίους*. Etsi autem consentiunt libri manu scripti, quorum auctoritas in hac re perexigua est, tamen censemus etiam hoc loco femininam terminationem restituendam esse ut multo aptiorem usui Herodoti. Ceterum formae communes non exstant nisi eorum compositorum, quibus eas terminationes pro legitimis uindicauimus: I 153 *ἡ Βαβυλὼν ἦν ἐμπόδιος* et VIII 140 *τὴν γῆν μεταίχμιον*. Legi uero in § 2 constitutae deberi uidetur feminina positio uocis *καταθύμιος* V 39: *καταθυμίης γυναικός*.

Denique simplicia in *αιος* (*σπουδαῖος, ἐπιτροπαῖος*: III 142. IV 147) et *ειος* (*βασίλειος, αὔλειος*: VI 69) terminata semper mobilia sunt, composita uero *μελάγγαιος* et *ἐπέτειος* communia (III 89. IV 26. 62. VI 105).

Apparet igitur Herodoti usum epicorum usui simillimum

1) De *εὐρυόδεια* similibusque cf. § 6.

esse: neque hi neque ille communibus terminationibus fauebant, quamquam non omnino eas uitabant.

§ 9.

De poetarum lyricorum usu [1]).

A. De usu Pindari.

In Pindari carminibus frequens est usus adiectiuorum in *ιος*, quae plus quam 80 locis cum substantiuis femininis coniuncta sunt. Quo rarius communes positiones inueniuntur; simplicia enim habes haec:

μοιρίδιος Ol. IX 26: *μοιριδίῳ παλάμᾳ.*
ἀγώνιος Ol. X 63: *ἀγώνιον ἐν δόξαν θέμενος.*
αἴσιος P. IV 23: *αἴσιον . . . ἔκλαγξεν βροντάν* [2]).
ἡσύχιος P. IX 22: *καὶ ἁσύχιον . . . βουσὶν εἰράναν.*
φοίνιος I. IV 35: *Αἴαντος ἀλκὰν φοίνιον τὰν . . .*

Quin etiam N. IV 36 poeta fortasse eo consilio rariore forma feminina *ποντιάς* usus est, ne diceret *πόντιος ἅλμα.* — Ex compositis autem legitime mobilia sunt *ἐφημέριος* (N. VI 6), *ὑπερπόντιος* (P. V 59), *ἐγχώριος*, al.; sed P. IV 80 legitur *ἅ τε Μαγνήτων ἐπιχώριος* (sc. *ἐσθὰς*) *ἁρμόζοισα θαητοῖσι γυίοις.* Dubitamus de fragm. 132 *ἐπουράνιοι ψυχαί* et *ὑπουράνιοι ψυχαί*; nam et abiudicant uersus illos a Pindaro Dissen, Rauchenstein, Zeller, et in uniuersum lyricorum fragmentis quod ad formas attinet minor fides habenda est [3]); quo accedit quod Pindarus saepius etiam ibi compositorum formas femininas praefert, ubi non legitimae sunt:

1) Secuti sumus Bergkii recensionem III (in Pind. carm. IV).

2) Bergkius correxit *βρονταῖς*, scholiastae circumlocutione inductus, sed nescio an recte comparatis Xenophontis locis Hell. VII 1, 31. Cyrop. I 1, 6.

3) Cf. Renner Curt. Stud. I 1 p. 135: 'librarios enim scriptorum opera describentes cum assueti essent qua illi uterentur dialecto (Attica uel uulgari) locos poetarum allatos huic saepissime accommodasse uerisimile est, uel neglegentia perductos, uel quod non diligenter uersati in Graecae linguae dialectis formas, quae in poetarum uersibus apparerent, scriptorum dicendi rationi repugnare putabant.'

Ol. X 78: *καὶ νῦν ἐπωνυμίαν χάριν.*
P. I 97: *οὐδέ νιν φόρμιγγες ὑπωρόφιαι . . . δέκονται.*
P. X 6: *ἀγαγεῖν ἐπικωμίαν ἀνδρῶν κλυτὰν ὄπα.*
N. IV 51: (*κρατεῖ*) *Νεοπτόλεμος δ' ἀπείρῳ διαπρυσίᾳ* (cf. § 2).

Suspicari possumus poetam has terminationes praetulisse, quod sonoro et grandiloquo generi dicendi, praeualente *α* uocali, aptiores essent; nam quod Lobeck. l. s. s. p. 458 formas ut *ἀβάταν, ἀμετρήτας, ἀκινήταν* conicit uersui datas esse, id ex nostris exemplis solum in *ἐπικωμίαν* fieri potuisse apparet. — Legitime autem deest motio in *ἐπινίκιος* N. IV 78: *ἐπινικίοισιν ἀοιδαῖς.*

Haec de adiectiuis in *ιος* terminatis. Multo rariora sunt in *αιος*; neque enim praeter *παλαιός, ἀρχαῖος, δίκαιος* ulla cum substantiuis femininis coniuncta inueniremus, quae quidem semper mobilia essent, nisi ab Hartungo et Mommseno legeretur *ὄπιν δίκαιον ξένων* Ol. II 6. Ibi codicum lectio obscura est *ὀπὶ δίκαιον ξένον* et alii aliter legunt; nobis autem forma communis, quae alibi ante Euripidem non exstat, uere Pindari esse non uidetur. Sed adiectiuorum quae in *ειος* terminantur minoris motionis exempla exstare apud poetam negari non potest; habet enim I. VII 7 *μετῆλθεν Ἡρακλείοις γοναῖς* (cf. § 5) et fragm. 223 *ὑπὸ δούλειον τύχαν* (si mendum abest). Ceterum etiam adiectiuorum in *ειος* non ita frequens est Pindari usus, frequentior tamen quam eorum quae in *αιος* terminantur: coniuncta sunt cum substantiuis femininis *οἰκεῖος, βασίλειος, γυναικεῖος, βρότεος, νυμφεῖος, ἱππεῖος.*

B. De usu reliquorum poetarum melicorum, elegiacorum, iambicorum.

Etiam in reliquorum poetarum melicorum fragmentis rarus est usus formarum communium; nam simplicia in *ιος* terminata duobus solum locis communes terminationes praebent, quorum alter Pratinae (fragm. I 17) *τὰν ἐμὰν Δώριον χορείαν* iam supra (§ 5) commemoratus est, in altero uero, qui Ariphronis est (fragm. 1), *κρυφίοις ἐν ἄρκυσιν* Bergkius mauult *ἐν ἕρκεσιν*. Composita legitime per duo genera mouentur *πολυ-*

χρόνιος (Simonid. 118 *ἑταιρείης πολυχρονίου*) et *καταθύμιος* (Eumelos *καταθύμιος Μοῖσα*).

Paullo frequentiores sunt formae communes simplicium apud poetas elegiacos et iambicos; communia inueniuntur:

ἄγριος Phocyl. 3 *γυνὴ . . . . ἄγριος*;
καίριος Theogn. 341 *καίριον εὐχήν*;
φιλοτήσιος Theogn. 489 *κύλιξ*;
φίλιος Aristot. p. 664 B. *φιλίου μορφᾶς*;
πατρώϊος Archil. 2 *πενίη πατρώϊος* (in uersu hexam.).

Quam rem ad id referimus, quod illius poesis dialectus propior est dialecto Atticae (cf. Renner l. s. s. p. 136). Quare eo magis mirandae sunt positiones femininae compositorum *πολυχρόνιος* (Euenus) et *ἀποθύμιος* (Sim. 7, 35); nam *μεταμώνιος* (Sim. 16) legitime commune est.

Sed ut apud Pindarum, ita etiam apud omnes hos poetas adiectiuorum quae in *αιος* terminantur solae femininae formae exstant, ex terminatis autem in *ειος*, quamquam rarus eorum usus (*ὄρειος, δούλειος, γυναικεῖος*), tria minus mobilia sunt:

Bacchyl. 1 *ἀφνειὸν βιοτάν*;
Sim. 57 *βρότεοι παλάμαι*;
Solon IV 28 *αὔλειοι θύραι*, Atticorum sermoni proprium.

In uniuersum igitur Pindari formarum communium usus a ceteris poetis lyricis non multum dissentit: neutris alienae sunt simplicium in *ιος* terminatorum, quo in numero frequentiores in *ειος*, cum adiectiua in *αιος* exeuntia semper per tria genera moueantur, ut interdum etiam contra legem composita.

Iam ut liceat paucis uerbis repetere quae adhuc tractauimus: apud scriptores non Atticos plane uitabantur communes terminationes adiectiuorum in *αιος* terminatorum; quod autem ad exeuntia in *ιος* (et *ειος*) attinet, prosa oratio Ionica (Herodotus) rarissime communibus formis usa est, saepius poesis, ita tamen, ut apud epicos pleraeque metricis causis excusentur, in lyricis autem, quo propiores sunt Atticorum dialecto, eo plures inueniantur communes terminationes.

De Atticorum usu.

Sequitur ut uideamus, quanto maior sit illa fluctuatio apud eos scriptores, qui Attica dialecto usi sunt. Discrimen autem est inter solutae orationis scriptores et poetas; nam et in uniuersum apud hos multo frequentiorem habes usum formarum communium quam apud illos, et in singulis haud raro poeticus sermo discrepat a soluto genere dicendi. Priore igitur loco agamus

A. de usu orationis solutae.

Sed quamquam in ea satis multa exempla fluxae motionis exstant, tamen plerumque non tantum inter se differunt singuli scriptores, ut differentia memoratu digna possit constitui. Scilicet alius plures, alius pauciores praebet formas communes, quae quidem diuersitas maxima ex parte in eo posita esse uidetur, quod ille saepius quam hic eiusmodi adiectiuis usus est. Et quoniam nouas leges omnibus scriptoribus communes inuestigare non potuimus, restat ut requiramus, quantum unusquisque inclinauerit ad motionem minorem.

§ 10.

De Thucydidis usu.

Ex omnibus prosae Atticae scriptoribus Thucydides (praeter Platonem) plurimum adhibuit formas communes, sicut etiam magis quam ceteri adiectiua in *ιος, αιος, ειος* terminata frequentat. Quod cum uniuerso quo usus est genere scribendi satis explicatur (aspernatur enim scriptor seuerus et uulgarem populi loquelam euitans cotidianum sermonem ideoque poetarum dictioni propior est), tum rerum quas tractauit indole, quae et ipsae saepius eiusmodi adiectiua poscebant, quam e. g. oratorum materiae. Sed non solum illinc pendere maiorem formarum communium apud Thucydidem numerum, sed etiam studio quodam eum has praetulisse exempla docebunt.

a. De adiectiuis in *ιος* term.

Ex adiectiuis simplicibus in *ιος* terminatis duo modo mobilia, modo communia sunt (*ἐνιαύσιος* et *χρόνιος*), praeualentibus tamen formis communibus:

VI 54 *τὴν ἐνιαυσίαν ἀρχήν*; IV 117 *ἐκεχειρίαν ἐνιαύσιον*;
V 1. 15 *αἱ ἐνιαύσιοι σπονδαί*;
I 12 *ἀναχώρησις χρονίη*; V 73 *χρονίους τὰς μάχας*;
VI 31 *χρόνιον τὴν στρατείαν*;

quibus subiungimus *ἑκούσιος*, cuius feminina positio exstat in aduerbiali locutione *καθ᾽ ἑκουσίαν* VIII 27 (cf. Lob. ad Phryn. p. 4), ut tamen commune sit coniunctum cum substantiuo: VI 44 *ὁλκάδες ἑκούσιοι* (cf. Krueger ad h. l.) et VII 57 *ἑκούσιος ἡ στρατεία*. Cetera aut nusquam mobilia sunt, ut

ἐτήσιος V 11 *ἐτησίους θυσίας*;
ἀΐδιος II 87. IV 20 *ἀΐδιον ἔχθραν* similiter VI 23. VII 21;
αἰφνίδιος IV 125. 130 *αἰφνίδιον φυγήν*;
V 65 *αἰφνιδίῳ ἀναχωρήσει*;

aut non in prosa, ut:

χειμέριος III 22 *νύκτα χειμέριον*;
κρύφιος VII 25 *ἡ κρύφιος τῆς σταυρώσεως*;

aut etiam alibi praeferunt terminationes communes, ut

πάτριος III 58 *θυσίας πατρίους*;
VII 21 *πάτριον τὴν ἐμπειρίαν*
(cf. Krueger ad Arrian. VII 23, 4).

Eadem fere fluctuatio est in compositis; nam in uno (*παραπλήσιος*) utraque exstat terminatio: III 17 *παραπλήσιαι νῆες*; I 84 *παραπλησίους διανοίας*[1]); VII 70 *ναυσὶ παραπλησίαις*; et ex compositis a uoce *θαλάσσιος* ductis sunt communia *παραθαλάσσιος* et *ἐπιθαλασσίδιος*: II 26. IV 56 *τῆς παραθαλασσίου* (sc. *γῆς*); IV 76 *αἱ Σῖφαι ἐπιθαλασσίδιοι*, sed mobile *ἐπιθαλάσσιος* III 105 *πόλεως ἐπιθαλασσίας*. Alia composita semper communia sunt, ut:

1) Fortasse minuendi homoeoteleuti gratia hoc loco posita est forma communis: *νομίζειν δὲ τάς τε διανοίας τῶν πέλας παραπλησίους εἶναι καὶ τὰς προσπιπτούσας τύχας οὐ λόγῳ διαιρετάς.*

ἐπετήσιος II 80 *ἐπετησίῳ προστασίᾳ*;
ἐπαίτιος V 65 *τῆς . . . ἐπαιτίου ἀναχωρήσεως*;
ὑποχείριος I 128 *τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ὑποχείριον ποιῆσαι*;
ἀκούσιος III 82 *ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας*;
ὑπερόριος VIII 72 *τὴν ὑπερόριον ἀσχολίαν*,

cetera uero ex lege mobilia, *παράλιος* II 56; *ἐπικάρσιος* II 76; *μεθόριος* II 27. IV 56. V 41. 54.

Quod autem attinet

b) ad adiectiua in *αιος* terminata

semper communia sunt *βέβαιος* (10 iens) et *βίαιος* (I 141. V 73. VI 20), singulare est I 2: *τῆς ἀναγκαίου τροφῆς* (cf. Krueger ad h. l.), cetera aut secundum legem motionem habent, ut *ξυμβόλαιος* (I 77), *τελευταῖος*, al., aut communia sunt, ut *ἀκέραιος* (II 18. III 3) al. Denique

c) ex adiectiuis in *ειος* terminatis

οἰκεῖος, ἀνθρώπειος, γυναικεῖος, ἐπιτήδειος cum substantiuis femininis coniuncta inueniuntur semper mobilia, nisi quod V 112 legitur *σπονδάς, αἵτινες δοκοῦσιν ἐπιτήδειοι εἶναι.* Sed suo iure Krueger de eo dubitare uidetur; nam nusquam alibi exstat et proprium est Thucydidis sermoni eorum tantum adiectiuorum formis uti communibus, a quibus ne alibi quidem sint alienae: singulares eiusmodi formas non adhibuit.

In summa autem de usu Thucydideo id solum constitui potest, omnium adiectiuorum, quorum usus apud Atticos fluxus est, exceptis *παραπλήσιος* et *ἀναγκαῖος*, praelatas ab eo esse formas communes. Plura enucleari posse desperamus.

Iam temporum ordinem sequentibus dicendum nobis erat post Thucydidem de Antiphontis, Andocidis, Lysiae usu; sed noluimus distrahere oratores Atticos ideoque antea uerba faciamus

§ 11.

De Xenophontis usu.

Ex scriptis, quae sub Xenophontis nomine feruntur, primo loco ille libellus nominetur, qui falso nomen eius usurpat, tractatum dico de republica Atheniensium, quem Peloponnesiaci belli temporibus ortum esse satis constat. Ibi nulla fluxi usus exstarent exempla, nisi legeretur III 8: *καὶ ἄγουσι μὲν ἑορτὰς διπλασίους ἢ οἱ ἄλλοι.* Sed dubitamus de ea forma; nam nusquam, ne apud poetas quidem, ullum uestigium inueniri potest, unde eiusmodi adiectiuorum in usu fuisse communes terminationes conicias; nec defenditur illo Antiphontis *εἰς πολλαπλασίους συμφοράς*, quia ne is quidem locus recte se habere nobis uidetur (cf. § 12). Quamquam igitur codices omnes consentiunt, tamen uel ob incertam et obscuram illius libelli condicionem censemus mutandam esse terminationem *ιους* in *ιας*. De ceteris uero scriptis Xenophonteis separatim agere operae pretium non est; nam etsi in quibusdam (de rep. Lac., de uect., hipp., de re eq., cyneg.) nullae exstant formae communes, tamen hoc non scriptoris consilio, sed casui tribuendum esse patet.

a) De adiectiuis in *ιος* terminatis.

Ex his adiectiuis uno modo communi modo mobili utitur Xenophon, *ἐλευθέριος*: Conu. VIII 16: *ἐλευθερίᾳ μορφῇ*; Conu. II 4: *ὀσμαὶ ἐλευθέριοι*; Mem. II 1, 22: *γυναῖκα ἐλευθέριον*, sed duo, quorum alibi etiam femininas habes positiones, solum per duo genera mouet:

αἴσιος Hell. VII 1, 31; Cyr. I 1, 6 *αἴσιοι βρονταί*;
πάτριος Hell. III 4, 2: *τὰς πατρίους πολιτείας*;
Cyr. I 1, 4: *τὰς πατρίους ἀρχάς*, ubi tamen Breitenbachius, ut nobis uidetur suo iure, *πατρῴας* uult legi.

Contra uitauit communes positiones alibi usitatas adiectiuorum *ἐθελούσιος* (Hell. IV 8, 10: *ἄλλαι πόλεις ἐθελούσιαι*, Conu. VIII 13: *ἀνάγκη ἐθελουσία*) et *ἐνιαύσιος* (Ag. II 1: *ἐνιαυσίαν ὁδόν* cf. § 2). Praeterea compositorum satis magna est fluctuatio; nam utraque terminatio exstat uocis *παραπλήσιος* An. I 3, 18: *πρᾶξις παραπλησία*; Oec. III 5: *παραπλησίους γεωργίας* et composita a uoce *θαλάσσιος* contrarium usum sequuntur quam apud Thucydidem[1]); *παραθαλάσσιος* enim semper mobile est:

1) Nescio an uno uel altero loco mutandum sit; sed cauendum ne in tanta fluctuatione licentiae scriptorum parum attribuatur.

Hell. I 1, 24: τῆς ἑαυτοῦ παραθαλαττίας γῆς;
Hell. IV 8, 7: τῆς παραθαλαττίας ἐκακούργει ὅσα ἐδύνατο;
ἐπιθαλάσσιος autem commune:
Hell. III 1, 16: τὰς ἐπιθαλαττίους πόλεις;
et ἐπιθαλαττίδιος utramque terminationem praebet:
Hell. III 4, 18: τὰς ἐπιθαλαττιδίους πόλεις;
Hell. III 1, 13. IV 8, 1: τὰς ἐπιθαλαττιδίας πόλεις.
Ex ceteris autem compositis διαπόντιος caret feminina terminatione Hell. IV 2, 16: διαποντίου τῆς στρατείας, sed mobilia sunt ἐξαίσιος (Hell. IV 3, 8. Ag. II 4) et singularia illa ἐπιφατνίδιος (de re eq. V 1) et ὑποχαλινίδιος (ib. VII 1).

b) adiectiua in αιος terminata:

crebro apud Xenophontem cum substantiuis femininis componuntur, ut ὡραῖος, κορυφαῖος, σχολαῖος, ἐξαπιναῖος, ἀραιός, ἡσυχαῖος, omnia mobilia; sed in βίαιος et βέβαιος discrepant inter se Thucydides et Xenophon; nam cum ille ea semper per duo genera moueat, hic βίαιος pro mobili utitur Hell. II 3, 19: βιαίαν τὴν ἀρχήν, et in βέβαιος utramque terminationem praebet, sed femininam coactus lege in § 2 confirmata: Mem. II 1, 32: βεβαία σύμμαχος; Hell. VII 1, 44: τὴν πόλιν βέβαιον.
Fluctuat usus etiam adiectiuorum μάταιος et σπουδαῖος:
De uect. IV 41: ματαία παρασκευή; Mem. IV 1, 3: θήρας ματαίους;
An. VII 6, 17: ματαίαν τὴν πρᾶξιν; Mem. IV 7, 8: τὴν μάταιον πραγματείαν;
Conu. VIII 3: σπουδαῖαι ὄφρυες; Mem. IV 2, 2 σπουδαίους τέχνας.

Denique rara sunt

c) adiectiua in ειος terminata;

inuenimus enim οἰκεῖος, γυναικεῖος, ἐπιτήδειος, κράνειος, omnia mobilia praeter Ἱπποδάμειος, de quo iam supra § 5.

Apparet igitur in singulis quidem interdum discrepare Xenophontem a Thucydide, in uniuersum tamen non multum

interesse, quia uterque fere eorum adiectiuorum adhibuit formas communes, a quibus ne alibi quidem sunt alienae, quamquam eiusmodi adiectiuorum in ιος et αιος terminatorum usus Xenophonteus paullo magis ad formas femininas inclinare uidetur.

§ 12.

De oratorum Atticorum usu.

Apud oratores Atticos pleraque adiectiua in ιος etc. terminata legitime per tria genera mouentur: pauca minorem motionem praeferunt. Ac primum quidem apud Antiphontem duae exstant formae communes: III 1, 2 τῆς γηραιοῦ τελευτῆς et II 2, 10 εἰς πολλαπλασίους τούτου συμφορὰς ἥξω. Dubium autem est, num recte se habeat hic locus; nam quamquam deterioris cuiusdam codicis lectio πολλαπλασίας fere nihil ualet contra Crippsiani auctoritatem, qui -σίους praebet, tamen propterea eius codicis librarium errasse nobis persuasum est, quod ut Thucydidis, ita ne oratorum Atticorum quidem est solitariis uti formis communibus.

Apud Andocidem omnia adiectiua in ιος et ειος terminata sunt mobilia, quo in numero etiam πάτριος duobus quibus inuenitur locis III 27: πατρίαν δὲ εἰρήνην ὀνομάζοντες et οὐκ ἐῶσι πατρίαν γενέσθαι τὴν εἰρήνην. Contrarius est igitur Andocideus eius uocis usus Thucydidi et Xenophonti, atque ut postea uidebimus etiam Lysiae, Aeschini, Demostheni. Adiectiui autem βέβαιος usus idem est atque apud Thucydidem; nam semper est commune (I 53: βέβαιος ἦν ἡ σωτηρία; II 3: βεβαίους τὰς ἀποδέξεις). Composita quae cum substantiuis femininis coniungantur non inuenimus.

Maior est numerus formarum communium apud Lysiam; sed ea tantum adiectiua carent motione, quae etiam alibi sunt communia, et ita semper, ut non inueniantur eiusdem adiectiui aut communes aut femininae positiones.

Ex adiectiuis enim in ιος terminatis nunquam non communia sunt

πάτριος II 9: *πατρίου τιμῆς*; XXX 19: *ταῖς πατρίοις θυσίαις*; XXX 20 *θυσίας τὰς πατρίους*;
δαιμόνιος VI 32: *ὑπὸ δαιμονίου τινὸς ἀνάγκης*;

ex adiectiuis in *αιος* term.:
βέβαιος II 47: *βέβαιον τὴν ἐλευθερίαν*; II 68: *βέβαιον τὴν δουλείαν*;

ex adiectiuis in *ειος* term.:
αὔλειος I 17: *ἡ αὔλειος θύρα*; XII 16: *τῇ αὐλείῳ θύρᾳ*.

Denique secundum compositorum normam commune est unum quod exstat compositum *ἔγγειος* (XXX 15: *μνᾶς ἐγγείους*). Ubicunque igitur eligendi potestas data erat, communes formas praetulit Lysias, omnium maxima constantia Atticorum usum ille secutus.

Porro quod attinet ad Isocratem, is primus ex prosae scriptoribus in uoce *πάτριος* modo femininis modo communibus usus est terminationibus; utraque enim forma bis inuenitur: VII 29: *τὰς πατρίους θυσίας*; VIII 59: *διοίκησιν πατρίαν*; IX 32: *τιμὰς τὰς πατρίους*; X 63 [1]): *θυσίας ἁγίας καὶ πατρίας*.
In uoce *δαιμόνιος* quoque discrepat usus eius a Lysiano (nam praebet femininam formam XII 169: *ὑπὸ δαιμονίας δυνάμεως*), et a Thucydideo Xenophonteoque in composito *παραπλήσιος*, quod octo locis mobile est, nusquam commune. Etiam *παράλιος* semper per tria genera mouetur (IV 149. V 112. XII 60. 164, cf. Krueg. ad Arr. I 24, 3). Adiectiua in *αιος* et *ειος* terminata semper sunt mobilia, ne *βέβαιος* quidem excepto (IV 173: *οὔτε γὰρ εἰρήνην οἷόν τε βεβαίαν ἀγαγεῖν*; VI 87: *τὴν εἰρήνην . . . λέγω . . . βεβαίαν γενησομένην*). Plane igitur contrarium usum sequitur Isocrates quam Lysias; nam cum hic ubique communes praeferat terminationes

1) Kuehner (l. s. s. p. 413 adn. 2 *α* not. 4) incertam librorum hoc loco lectionem adnotat; Benseler de falsa forma *ἁγίους* nihil affert. Sed fortasse scribendum est *θυσίας ἁγίας καὶ πατρίους*, quia nusquam *πάτριος* mobile est si cum *θυσία* coniungitur, et *ἁγίας καὶ πατρίους* facile mutari poterat in *ἁγίους καὶ πατρίας*. Etiam Krueger (ad Arr. VII 23, 4) de hac feminina positione uocis *πάτριος* dubitat.

in adiectiuis dubiae motionis, Isocrates femininas praefert [1]). Non dubitamus autem eam Isocratei usus constantiam ad id referre, quod iam Benseler dixit in praefatione Isocratis p. XXI: 'scriptorem qui decem uel plures annos in elaborandis et perpoliendis singulis orationibus insumere easque diiudicandas et imitandas discipulis proponere solebat, dialecti non temere modo hac modo illa forma esse usum, sed hac quoque in re certas leges esse secutum uerisimillimum est' (cf. p. XXI adnn. 2, 5, 9, 11; p. XXII adn. 6; XXIII 5 al.). Cur autem ipsis formis femininis uti maluerit, eius rei causam in reliqua sermonis eius proprietate positam esse demonstrari non potest.

Haec de Isocrate; Aeschines Lysiae eo similis est, quod ipse quoque in adiectiuis fluxae motionis praefert motionem per duo genera. Eiusmodi simplicia inueniuntur duo: *ἐλευθέριος* II 23: *συνήθειαι ἐλευθέριοι*, et *πάτριος* I 23: *πατρίους εὐχάς*; totidemque composita: *ὑπερόριος* I 19: *ὑπερόριον ἀρχήν*; II 49: *ὑπερόριον λαλιάν*, et *παραπλήσιος* III 128: *συμφοραὶ παραπλήσιοι*, cum unum quod restat compositum *ἀνάξιος* mobile sit II 63: *εἰρήνην ἀναξίαν*. Adiectiua uero in *αιος* et *ειος* term. semper mobilia sunt. Ceterum *βέβαιος* cum substantiuis femininis non coniungitur [2]).

Pro magno denique numero Demosthenis quae ad nostram aetatem uenerunt orationum, pauca sunt adiectiua, quae minorem motionem praebeant. Nam huc pertinent ex eis quae in *ιος* cadunt unum simplex *πάτριος* (XIX 128: *τῆς πατρίου θεωρίας*), ex compositis *ἐγκύκλιος* (XX 23: *τὰς ἐγκυκλίους λειτουργίας*) et *ἀνάξιος* (XX 152: *δωρεὰν ἀνάξιον*); quibus omnibus locis uitatur homoeoteleuton positis formis communibus. Contra mobilia sunt *ὁμοπάτριος* (XLIII 19. 36 etc.) *ὁμομήτριος* (LVII 25 etc.), de quibus iam supra

1) Benseler praef. Is. p. XXVI adn. 5: 'Isocrates terminationem *ος* femin. adi. non amauisse uidetur. V. exempla a Bait. ad Brem. Isocr. 201 collecta.'

2) Apud Isaeum nullae formae communes inueniuntur neque adiectiua quorum motio alibi fluxa est.

(p. 15) nobis dicendum erat, nec non *ἐφόριος* (XXIII 41. 45: *τῆς ἐφορίας ἀγορᾶς*). Praeterea in *βέβαιος* et *μάταιος* utraque motio pariter ualet:

XX 79: *δωρεαὶ βέβαιοι*; XXIII 3: *βέβαιον φυλακήν*; XXIV 43: *φυλακὴ βέβαιος*; I 17, IX 70: *μάταιος ἡ στρατεία*; I 7: *βεβαίαν τὴν ἔχθραν*; XLV 51: *βεβαίαν τὴν ἀπαλλαγήν*; XVI 10: *εἰρήνην βεβαίαν*; XIX 84: *ματαία ἡ βοήθεια*; XIX 84: *μάταιαι αἱ ἐλπίδες*;

denique singulare est IV 19: *ἐπιστολιμαίους δυνάμεις*. Adiectiua uero in *ειος* term. et rara et semper mobilia sunt; excipitur quod XXXVI 5 legitur compositum: *ἔγγειος οὐσία*.

Quae cum ita sint Demostheni medius quodammodo locus inter Lysiam et Isocratem attribuendus est; nam in adiectiuis in *ιος* terminatis magis quam Isocrates inclinat ad formas communes, in adiectiuis in *αιος* eorum quae alibi plerumque communia sunt, saepius quam Lysias usus est formis femininis.

Haec sunt quae de oratorum Atticorum usu dici posse arbitramur. Quoniam autem, ut ex allatis exemplis apparere putamus, aliae rationes communes enucleari nequeunt, satis est adnotare, quo quisque ordine magis minusue praetulerit per duo genera motionem:

	Adi. in *ιος*		Adi. in *αιος*
1	Lysias	1	Lysias Antiph. Andocid.
2	Aeschin. Demosth.	2	Demosth.
3	Isocrates Andocid.	3	Isocrates

§ 13.

De Platonis usu.

In Platonis scriptis longe plurimae formae communes inueniuntur, quoniam in genere eius dicendi frequentior est usus adiectiuorum. Quo accedit quod sermo eiusdem propior est poetarum sermoni, quem hac re discrepare a pedestri supra

paucis commemorauimus, mox accuratius demonstrabimus. Praeterea complures formae communes eo explicantur, quod Plato summa diligentia uerborum conclusionem tractauit; ita factum ut positis formis communibus homoeoteleuton uitaretur, uelut Prot. 349 B *ἴδιος οὐσία*, Tim. 59 D *μέτριον ἂν ἐν τῷ βίῳ παιδίαν*, alibi eiusmodi terminationes ad soni rationem referendae uidentur esse. Tamen haec incerta sunt nec magni momenti in reliqua copia formarum communium, quarum similis explicatio nulla. Iam ad singula transeamus.

I. Adiectiua in *ιος* terminata.

Simplicia in *ιος* undecim inuenimus quorum usus fluctuat quidem, sed non pari modo; nam sunt quorum communes terminationes praeualeant ut *ἑκούσιος, αἰώνιος*:

Symp. 184 C: *δουλεία ἑκούσιος*; Rep. X 603 C: *ἑκουσίας πράξεις*;
Prot. 346 B. Rep. III 399 B. C. 413 A. Pol. 276 E. Legg. IX 874 D. Legg. XI 925 A: *ἑκουσία παῖς*;
Rep. II 363 B: *μέθην αἰώνιον*; Tim. 38 B: *τῆς αἰωνίας φύσεως*;
Tim. 37 D: *ψυχὴ αἰώνιος*;

alia uero licet non solum apud reliquos prosae scriptores, sed etiam apud Platonem mobilia, tamen singulis locis motionem per duo genera sequuntur. In hac praecipue re Platonis sermo a ceteris prosae Atticae scriptoribus discrepat, a quibus eiusmodi adiectiuorum fluctuationem paene alienam esse uidimus. Loquimur autem de

ἴδιος Protag. 349 B: *ἡ ἴδιος οὐσία*;
μέτριος Tim. 59 D: *μέτριον ἂν ἐν τῷ βίῳ παιδιάν*;
ῥᾴδιος Pol. 278 D: *ῥᾳδίους συλλαβάς*;
κόσμιος Rep. VII 539 D: *τὸ τὰς φύσεις κοσμίους εἶναι*;
ἄγριος Legg. VII 824 A: *ἄγριον ῥώμην*;
μακάριος Legg. VII 803 C: *μακαρίου σπουδῆς*.

Quae restant simplicia nusquam feminine efferuntur:

ἀμυντήριος Legg. IX 920 E: *τέχναισιν ἀμυντηρίοις*;
ἀΐδιος Tim. 37 C: *τὴν ἀΐδιον οὐσίαν* . . .
ἡσύχιος Char. 160 C: *αἱ ἡσύχιοι πράξεις*.

Haec de simplicibus; in compositis autem difficile est dictu, utrum magis communes formas an femininas Plato asciuerit; nam in his motione per tria, in illis per duo genera utitur neque ulla cognoscitur certa ratio. Sed ut apud Isocratem et contra usum Thucydidis, Xenophontis, Aeschinis caret apud Platonem *παραπλήσιος* communibus formis, quas ne *ἀνάξιος* quidem facere uidetur (cf. Lob. Parall. p. 468). In compositis uero uocis *θαλάσσιος* congruunt Plato et Thucydides; legimus enim Legg. IV 704 D: *πόλις ἐπιθαλαττία* et ib. B: *πόλις ἐπιθαλαττίδιος*. Denique habes Leg. XI 914 B *ἐνοδίαν δαίμονα*, et saepius *ἡμιόλιος*, semper hoc mobile. Quae restant formae communes omnes ab eiusmodi compositis deriuantur, quae nusquam in prosa Attica sunt mobilia:

ἐπουράνιος Phaedr. 256 D; *ἐμπόδιος* Rep. III 407 C.; Legg. VIII 832 B;
ἐναρμόνιος Rep. VII 530 D; *ὑπαίθριος* Crit. 117 B;
ὑποχείριος Pol. 308 C; *ἐπιχώριος* Legg. V 378 C;
ἀνόσιος et *ἀκούσιος* saepissime.

II. Adiectiua in *αιος* term.

In uniuersum de motione adiectiuorum in *αιος* iudicantibus statuendum est Platonem saepius usum esse formis mobilibus; nam *γενναῖος, σπουδαῖος, νωτιαῖος, ἠρεμαῖος. χερσαῖος, εὐκταῖος* al. nusquam minus mobilia sunt. Sed alia res est in *βέβαιος, βίαιος, ἑδραῖος, ἀναγκαῖος*; idem enim eorum usus apud Platonem atque apud Thucydidem: *βέβαιος* et *βίαιος* semper communia sunt nec non *ἑδραῖος* duobus quibus inuenitur locis Rep. III 407 B. Tim. 59 D; et ut apud Thucydidem legitur *τῆς ἀναγκαίου τροφῆς* (I 2), ita etiam Plato praebet Legg. VIII 848 A: *τροφῆς ἀναγκαίου*, quae communis forma saepius reperitur (Rep. VIII 554 A. 558 D. 559 A. 561 A. etc.) [1]. Denique etiam in *μάταιος* modo communis positio inuenitur (Rep. 554 A: *τὰς . . ἐπιθυμίας ὡς ματαίους*), modo feminina (Legg. V 742 E: *ματαίας βουλήσεις* etc.).

1) Cf. Schneider ad Rep. 425 D. Qui cum dicit communes formas magis placuisse Atticis, hoc non recte se habere allata a nobis exempla docent.

II. Adiectiua in *ειος* term.

Adiectiuorum in *ειος* term. formas communes afferre possumus iam ex Lysia notum illud *τὴν αὔλειον θύραν* (Symp. 212 C); praeterea fluxo est usu *θήρειος* (Tim. 42 C: *θήρειον φύσιν*, Phaedr. 248 D: *θηρείαν φύσιν*) et semel etiam adiectiui *γυναικεῖος* communis positio exstat (Legg. XI 934 E: *γυναικείους φήμας*), quod alibi in prosa semper mobile est; *κατάγειος, ἐπικήδειος, ἀνεπιτήδειος* uero adiectiuorum communes terminationes legitimae sunt.

Apparet igitur Platonem adiectiuorum in *ιος* (et *ειος*) liberius quam ceteros pedestris orationis scriptores usum esse motione per duo genera, quam etiam in adiectiuis in *αιος* saepius admisit, sed in eis solis, quae etiam alibi hunc usum non prorsus repudiant.

Quoniam in ea quae antecedit disputationis nostrae parte uniuscuiusque auctoris usum quantum fieri potuit patefecimus, restat ut breui in conspectu ponamus, qui singulorum adiectiuorum usus fuerit, quae semper mobilia fuerint, quae interdum aut plerumque communia, quae semper communia in prosa Attica.

I. Semper mobilia:

a) *ιος*:

ἅγιος, ἄθλιος, ἀλλότριος, ἄξιος, γνήσιος, δημόσιος, ἐθελούσιος, ἡμερήσιος, θαλάσσιος, θαυμάσιος, θεσπέσιος, καστόριος, κύριος, λέχριος, μητρῷος, ὅσιος, οὐράνιος, ὄψιος, πατρῷος, πελάγιος, πλάγιος, πλούσιος, πολέμιος, πολιός, τίμιος, ὕπτιος, φίλιος, χθόνιος. — ἐξαίσιος, ἐνάντιος, ἐφόριος, ἐπικάρσιος, διπλάσιος etc., *ἡμιόλιος, παράλιος, μεθόριος, ὁμομήτριος, ὁμοπάτριος.*

b) *αιος*:

ἀρχαῖος, βουλαῖος, γενναῖος, δίκαιος, ἐξαπιναῖος, εὐκταῖος, ἠρεμαῖος, ἡσυχαῖος, καρπαῖος, κραταιός, κρυφαῖος, νωτιαῖος, ξυμβουλαῖος, παλαιός, πλεθριαῖος, σχολαῖος, τελευταῖος, ὑστεραῖος, χερσαῖος.

c) *ειος*:
ἀνδρεῖος, *ἀνθρώπειος*, *ἀστεῖος*, *ἐπιτήδειος*, *θεῖος*, *κρόνειος*, *κεράμειος*, *οἰκεῖος*.

II. Parum sibi constant:

mouentur per	II	III	modo per II, modo per III genera:
	a) *ιος*:		
*ἀνάξιος [1]	Dem.	Plat. Aesch.	—
αἰώνιος	—	—	Plat.
*ἄγριος	—	—	Plat.
ἑκούσιος	Thuc.	—	Plat.
*δαιμόνιος	Lys.	Xen. Plat. etc.	—
ἐλευθέριος	Aeschin.	—	Xen.
ἐνιαύσιος	—	Xen.	Thuc.
ἐπιθαλάσσιος	Xen. Plat.	Thuc.	—
ἐπιθαλασσίδιος	Thuc. Plat.	—	Xen.
*κόσμιος	—	—	Plat.
*κρύφιος	Thuc.	—	—
*μακάριος	—	—	Plat.
*μέτριος	—	—	Plat.
*ἴδιος	—	semper	Plat.
παραθαλάσσιος	Thuc.	Xen.	—
παραπλήσιος	Aeschin.	Isocr. Plat.	Thuc. Xen.
πάτριος	Thuc. Xen. Lys. Aesch. Dem.	Andoc.	Isocr.
ῥάδιος	—	semper	Plat.
ὑπερόριος	Aesch. Thuc.	Plat. And.	—
χρόνιος	—	Plat. Xen.	Thuc.
	b) *αιος*:		
ἀναγκαῖος	—	semper	Thuc. Plat.
βέβαιος	Thuc. Andoc. Lys. Plat.	Isocr.	Xen. Dem.
βίαιος	Thuc. Plat.	Xen.	—
*γηραιός	Antiph.	—	—
μάταιος	—	—	Xen. Plat. Dem.
*σπουδαῖος	—	Plat.	Xen.
	c) *ειος*:		
*γυναικεῖος	—	semper	Plat.
*θήρειος	—	—	Plat.

1) Asterisco * notauimus ea adiectiua, quorum communes positiones solitariae sunt.

III. Semper communia:

a) *ιος*: *ἀΐδιος*, *αἴσιος* (Xen.), *αἰφνίδιος*, *ἐτήσιος* (Thuc.), *ἡσύχιος* (Plat.), *χειμέριος* (Thuc.). — *ἀκούσιος*, *ἀμυντήριος* (Plat.), *ἀνόσιος*, *διαπόντιος* (Xen.), *ἐγκύκλιος* (Dem.), *ἐπετήσιος* (Thuc.), *ἐμπόδιος*, *ἐναρμόνιος* (Plat.), *ἐπιχώριος*, *ἐπουράνιος* (Plat.), *ὑπαίθριος*, *ὑποχείριος* (Plat.).

b) *αιος*: *ἐπιστολιμαῖος* (Dem.), *ἀκέραιος*, *ἑδραῖος* (Plat.).

c) *ειος*: *αὔλειος*, *Ἱπποδάμειος* (Xen.), *ἔγγειος*, *κατάγειος*.

B. De formarum communium apud poetas tragicos usu.

§ 14.

Cur apud poetas tragicos tam crebrae sint formae communes.

In priore parte disputationis nostrae iam saepius nobis data erat occasio adnotandi, discrepare hac in re poetas Atticos a prosae orationis scriptoribus. Quae diuersitas in tribus maxime rebus posita esse uidetur. Ac primum quidem uberrimus est epithetis sermo tragicus ideoque multo frequentiora sunt adiectiua in *ιος* etc. terminata; nam praeter illa supra enumerata, quae paucis exceptis fere omnia etiam apud tragicos exstant, apud solos Aeschylum et Sophoclem plus quam quinquaginta adiectiua in *ιος* inueniuntur, quae in prosa oratione cum substantiuis femininis coniuncta non sunt [1]). Est hoc haud dubie in compluribus casui tribuendum, sed magnus eorum numerus a poetis ex ceterorum analogia formatus est et apud ipsos singularis neque umquam fines sermonis poetici egressus. Nostrum autem non est haec accuratius tractare, sed satis habemus constituisse, ex hoc maiore adiectiuorum numero etiam maiorem formarum communium copiam sequi. Cuius abundantiae alteram causam eam esse censemus, quod poetae eiusmodi formis a uulgari loquela alienis ad distinguendam ornan-

1) Quo accedit quod ex quinquaginta illis adiectiuis multa communes praebent terminationes, ut *τέρμιος*, *ὠγύγιος*, *ἱκέσιος*, *ἐννύχιος*, *κρυπτάδιος*, *πρακτήριος*, etc.

damque orationem saepius usi sunt. Hoc propterea fieri poterat, quod paucorum adiectiuorum formae communes tam usitatae erant, ut cotidiano sermoni propriae haberi possent. Omnes autem uerborum formae magis reconditae a poetis exornandi causa adhibentur, ideoque dubitari non potest quin etiam ea causa aliquid ad augendam fluctuationem contulerit. Quamquam ex illis non sequitur illic, ubi maxime assurgat oratio, in melicis dico tragoediae partibus, frequentiores esse formas communes, quam in diuerbiis; nam apud Aeschylum, Sophoclem, Euripidem fere totidem exstant formae communes, ut quae sequitur tabula patefaciet:

Exstant formae com.	in diuerbiis	in canticis
apud Aeschylum . . .	34	27
apud Sophoclem . . .	24	16
apud Euripidem . . .	90	88

Quin etiam conicere licet in tragicorum canticis propterea multo rariores esse formas communes, quod Pindarus ceterique poetae lyrici tam raro eis utuntur; sed non usque adeo dialecti melicae imitatio progressa est. — Tertiam uero causam hanc nos inuenisse confidimus, quod poetae interdum aut metricis aut euphonicis causis uel coacti uel inuitati masculina terminatione pro uulgari feminina utebantur. Iam enim supra complures formae communes, quae apud Homerum et Hesiodum exstant, ea re a nobis explicatae sunt, quod feminina eorum accusatiui forma, in creticum pedem —◡— terminata, in hexametrum nullo modo aptari poterat atque euphonicas etiam causas singulis locis (Hom. Thuc. Dem. Plat.) suspicati sumus. Saepius utraque res apud tragicos accidit; nam metricae difficultates propterea crebriores erant, quod in plerisque metrorum generibus neque correptio concessa erat, uelut *τί δῆτα φήσω χρονία οὖσ᾽ ἐκ δωμάτων*, neque in secundo tantum et quarto pede trimetri iambici, sed etiam saepissime in canticis breui syllaba opus erat ideoque masculina terminatio *ον* metro magis conueniebat, e. g.:

Eur. Suppl. 371: *γᾶν δὲ φίλιον Ἰνάχου;*

Aesch. Pers. 397: *ἔπαισαν ἅλμην βρύχιον ἐκ κελεύματος.*

Scilicet eiusmodi difficultates non poterant accidere nisi in nominatiuo et accusatiuo singularis, et memoratu dignum est plerasque eorum casuum formas communes ibi exstare, ubi femininae a metro abhorrent [1]), apud Aeschylum 8 ex 14, apud Sophoclem 11 ex 13, apud Euripidem 45 ex 62 exemplis. Apparet igitur usum formarum communium quodam modo cum re metrica coniunctum esse. Sed audacius est in tanta motionis fluctuatione certis finibus hanc rem circumscribere uel subtiliores leges ex ea enucleare [2]). Eiusdem momenti est illud, quod iam Hermannus recte obseruauit (cf. Lob. ad Ai. 224): 'tragici, si fieri potest, terminationes uariare amant', id est uitant homoeoteleuton, quod praecipue tum molestum erat, cum utraque syllabarum communium ictu feriebatur, nullo aut modico interuallo interposito, e. g.:

---

1) Nominatiui forma communis nusquam ita posita est, ut *ος* terminatio grauiore dipodiae ictu, rarissime ita ut leniore ictu feriatur; in diuerbiis unum exstat exemplum Soph. Phil. 637: *καίριος σπουδὴ πόνων*, in canticis

Aesch. Suppl. 150: *ῥύσιος γενέσθω* (sc. *Ἄρτεμις*);
ib. 599: *τῶν βούλιος φέρει φρήν;*
Eur. Hel. 748: *γᾶ καὶ παννύχιος σελάνα;*

praeterea in ultima syllaba trimetri ex adiectiuis nusquam mobilibus *δραστήριος, πρακτήριος, σωτήριος* etc. Accusatiui terminatio *ον* saepius in arsi est. .

2) Non omittimus tamen adnotare quorundam adiectiuorum in eiusmodi tantum locis exstare formas communes: *βρύχιος* (Pers. 397), *πολιός* (Eur. Andr. 348), *χθόνιος* (Eur. Hipp. 1201. Hel. 345. Soph. O. C. 1726), *τίμιος* (Soph. Ant. 949), *μαψίδιος* (Eur. Hel. 251), *δούλιος* (Aesch. Ch. 77), *φίλιος* (Eur. Suppl. 371), *ὁμοπάτριος* (Aesch. Prom. 559), quibus addimus usum Sophocleum uocis *πατρῷος*, quae 22 locis legitimam terminationem femininam praebet, communis est uno loco Trach. 478: *καθηρέθη πατρῷος Οἰχαλία δόρει*, itemque usum Aeschyleum uocis *φόνιος*, quam communem habes Suppl. 840: *πολυαίμων φόνιος ἀποκοπὰ κρατός.* — Ex adiectiuis in *αιος* et *ειος* term. huc pertinent: *ἀραῖος* (Aesch. Ag. 1565. Soph. Ant. 867), *θυραῖος* (Soph. Trach. 533. El. 313. Eur. Alc. 805), *δίκαιος* (Eur. Iph. T. 1202. Her. 901), *σπουδαῖος* (Soph. O. C. 577), *βέβαιος* (Phil. 71. Eur. El. 941. Soph. Trach. 621), *οἰκεῖος* (Eur. Her. 634).

Eur. El. 1324: *μητρὸς φόνιοι κατάραι*;
Med. 1375: *ῥᾴδιοι δ' ἀπαλλαγαί.*

Sed neque ubique uitabatur, uelut

Eur. Phoen. 1297: *δίδυμοι θῆρες φόνιαι ψυχαί*;
Aesch. Ch. 586: *πόντιαι τ' ἀγκάλαι κνωδάλων*,

quae exempla e canticis petita sunt, nec mirum quod formae communes praecipue ibi usu ueniunt, ubi meliorem sonum praebent quam femininae [1]). Etiam hac in re monemus, ne quis argutius eam uelit disquirere utque memor sit Gerthii uerborum (Stud. I 2 p. 200): 'Poetae tragici binis formis propositis, prout aut uersuum elegantia aut singulare quoddam consilium postulabat, nunc hanc nunc illam ita delegerunt, metri opportunitas ut non tam causa esset . . . quam quasi moderatrix, quae formas . . . distribueret atque dirigeret.'

§ 15.

Aeschylus Sophocles Euripides quod ad formarum communium usum attinet inter se comparantur.

Tragici illi tres poetae haudquaquam pariter utuntur formis communibus, sed magnum inter Sophoclem et Euripidem intercedit discrimen, maxime in adiectiuis in *ιος* et *ειος* terminatis. Nam cum apud illum maior adiectiuorum numerus femininas tantum terminationes praebeat, hic tam frequenter usus est formis communibus, ut plura adiectiua inueniantur aut semper aut interdum minus mobilia, quam quae semper mobilia sint. Quam rem quae sequitur tabula patefaciet simulque ostendet, qui sit Aeschyli inter utrumque poetam locus:

1) Etiam hoc loco adnotamus complura adiectiua, quae communia non sunt nisi ubi uitatur homoeoteleuton: *σχέτλιος* (Iph. T. 651), *ἐπάκτιος* (Eur. fragm. 672), *ἡμέριος* (Eur. Phoen. 130), *πολέμιος* (Eur. Suppl. 1192. Ar. au. 344), *ὀλέθριος* (Eur. Her. 1084. H. F. 415), *ἅλιος* (Eur. Her. 82), *εἰνάλιος* (Hel. 526), *ἄθλιος* cf. tabula p. 42.

		semper mobilia	semper communia		interdum communia	summa communium	summa omnium
ιος	Sophoclis	53	14	+	12	26	79
	Aeschyli	49	19	+	9	28	77
	Euripidis	45	33	+	40	73	118
ειος	Sophoclis	7	5	+	0	5	12
	Aeschyli	6	4	+	5	9	15
	Euripidis	8	17	+	5	22	30
αιος	Sophoclis	20	5	+	4	9	29
	Aeschyli	22	5	+	1	6	28
	Euripidis	30	7	+	6	13	43

Sed paucis uerbis hanc tabulam illustremus necesse est.

A. De adiectiuis in *ιος* term.

Quod apud Sophoclem numerum adiectiuorum semper mobilium duplo maiorem esse uidemus quam minus mobilium, apud Euripidem contra uix duas partes, eius rei causa et ea esse potest, quod Euripides quibusdam adiectiuis pro communibus utitur, quae apud ceteros semper mobilia sunt, et ea, quod adiectiua communia praebet, quae ceteri aut nusquam habent aut non coniuncta cum substantiuis femininis: atque neutra harum causarum non ualet. Nam adiectiua illa ab Euripide interdum per duo genera mouentur, cum Sophocles et Aeschylus aut alter eorum legitima tantum quae est feminina terminatione utantur:

ἄθλιος, αἰθέριος, ἅλιος, βώμιος, δέσμιος, δόλιος, εἰνάλιος, ἐπάκτιος, ἑῷος, ἡμέριος, θαλάσσιος, θεσπέσιος, νύχιος, ὀλέθριος, ὄρθριος, ὄρθιος, οὐράνιος, πάτριος, πελάγιος, πολέμιος, πολιός, πόντιος, ποτάμιος, σχέτλιος, φίλιος, φοίνιος, χρόνιος.

Quibuscum adiectiuis ea comparans, quae apud unum Sophoclem communia, apud ceteros mobilia sunt (*τίμιος*), quae apud Aeschylum (*ναΐος, δούλιος*), facile perspicis quantopere copia illa adiectiuorum minus mobilium poetae licentiae eiusque ad formas communes inclinationi debeatur. Quod autem ad adiectiua communia, quae apud solum Euripidem inueniuntur, attinet satis quidem magnus eorum numerus est (24: *ἀηδόνιος*,

ἀμφιβώμιος, γεράσμιος, δυσαίθριος, ἐπιφύλλιος, εὔιος, ζύγιος, ἤπιος, ἰήιος, καθάρσιος, κύκλιος, μαψίδιος, κηλητήριος, νυμφίδιος, παννύχιος, προβώμιος, παρθένιος, ῥόθιος, στύγιος, — Γεραίστιος, Δήλιος, Θρηίκιος, Παρνάσιος, Σιμούντιος), sed etiam apud Sophoclem octo exstant similia (*ἀγώνιος, ἀμφιδέξιος, ἐμφύλιος, ἐνθύμιος, ἐπιτύμβιος, κερτόμιος, ποταίνιος, φιλοτήσιος*), decem apud Aeschylum (*δεσπόσιος, διαπόντιος, δατήριος, δραστήριος, κρυπτάδιος, ὁμοπάτριος, πεδαίχμιος, πρακτήριος, ῥύσιος, — Ἀχερούσιος*), ita ut, etsi ea res aliquid ad augendas apud Euripidem formas communes contulit, tamen non tanti momenti esse potuerit, quanti altera causa de qua supra egimus.

Ut in adiectiuis in *ιος*, ita etiam

B. in adiectiuis in *ειος* term.

plura sunt apud Euripidem communia quam semper mobilia; sed ea res non ad id referri potest, quod in his adiectiuis Euripides audacius quam ceteri usus sit communibus formis, sed illuc, quod adiectiua in *ειος* terminata, quae in uniuersum magis ad motionem per duo genera inclinant, apud eum complura inueniuntur, quae neque apud Aeschylum neque apud Sophoclem cum substantiuis femininis componuntur (*ἁρματεῖος, αὔλειος, ἀχρεῖος, ἕλειος, ἐπικήδειος, μουσεῖος, νυμφεῖος, παρθένειος, προσαύλειος, ταύρειος, — Καφήρειος, Φοιβήϊος*), cum apud illos bina eiusmodi adiectiua inueniantur (Aesch. *χρεῖος, ἄρκειος*, Soph. *βόρειος, παίδειος*). Apparet igitur detractis illis adiectiuis non multum inter singulos interesse; nam pauca sunt in quibus usus Euripideus a ceteris discrepet: praeter singularem illam *οἰκεῖος* uocis positionem communem (cf. p. 37) afferimus *μάντειος, δούλειος, ἔτειος*, apud Euripidem communia, apud Aeschylum et Sophoclem mobilia, sed ea singularia. Ceterum memoratu dignum uidetur, quod Sophocles in nullo adiectiuo in *ειος* fluctuat, sed aut per duo aut per tria genera mouet, semperque pro mobilibus utitur adiectiuis *βρότειος, γυναικεῖος, τέλειος*, quae fluctuant apud ceteros. Quare etiam his in adiectiuis minus indulsisse uidetur formis communibus.

C. In adiectiuorum in *αιος* term. usu uix quicquam inter singulos poetas interest, cum apud unumquemque numerus semper mobilium multo maior quam communium sit neque in singulis uocibus usus discrepet, nisi quod Euripides adiectiui *δίκαιος* communem positionem adhibere ausus est, a ceteris ubique uitatam (cf. p. 37).

§ 16.

Singulorum adiectiuorum usus illustratur.

Ad singula transeuntes satis habemus adiectiua ambiguae motionis enumerasse exemplisque illustrasse.

I. Semper mobilia sunt

A. Adiectiua in *ιος* term.[1]):
(*ἄγριος*), *ἀέριος, ἄντιος, ἄρτιος, βάκχιος, βαλιός, βροτήσιος, δίψιος, δῖος, δόχμιος, δύϊος, ἑσπέριος, εὐθυντήριος, θούριος,* (*ἴδιος*), *ὕπτιος, κυμάτιος, λειμώνιος, λόχιος,* (*μέτριος*), *μύχιος, μοιρίδιος, νήπιος, ξένιος, ὄλβιος, ὄμβριος, ὅρκιος, οὔλιος, παιώνιος, πανάθλιος, πρόσθιος, σκολιός, σκότιος, τέρμιος, χείριος,* — (*ἀνάξιος*), *ἀνάρσιος, ἀνηβητήριος, ἐγχώριος, ἐνάντιος, ἐνόδιος, ἐπάξιος, ἐπιδέξιος, ἐκτόπιος, ἐμπόδιος, καθημέριος, παράκτιος, προστατήριος, σύζυγιος,* (*ὑπαίθριος*), *ὑπερπόντιος.*

B. Adiectiua in *αιος* term.:
ἀγελαῖος, ἀέλλαιος, ἀκμαῖος, (*ἀναγκαῖος*), *ἀνταῖος, βαιός, γεραιός,* (*γηραιός*), *γραῖος, δείλαιος, δηναιός,* (*ἑδραῖος*), *εἰκαῖος, ἑρμαῖος, εὐναῖος, κλοπαῖος, κνεφαῖος, κρηναῖος, λαιός, λεπαῖος, λοχαῖος, λυγαῖος, μαῖος, νάπαιος, νησαῖος, ὀρφναῖος, πετραῖος, πομπαῖος, προναῖος, τριταῖος,* — *ἔγγαιος.*

C. Adiectiua in *ειος* term.:
ἄρνειος, βακχεῖος, ἵππειος, λεόντειος, ὄρειος, μόσχειος.

---

1) Adiectiua quae iam p. 33 enumerata sunt, hoc loco iterum non ascripsimus; uncis inclusimus ea, quae in prosa oratione etiam per duo genera mouentur.

II. Parum sibi constant[1]):

A. Adiectiua in ιος term.:

Mouet per genera	Aeschylus		Sophocles		Euripides	
	II	III	II	III	II	III
*ἄθλιος	—	Suppl. 571. fragm. 208.	O. C. 330.[2]) Trach. 105.	O. R. 1241. 1462. Ant. 1209. 1300.	Alc. 1038. Hel. 797. 1164. H. F. 100. 1393. Phoen. 1603.	25 locis
αἰθέριος	—	Sept. 81.	—	O. C. 1082.	frgm. 836, 10.	Hel. 1363. El. 1349. Suppl. 987.
†αἴσιος	—	—	—	—	H. F. 596.	Ion 421.
ἅλιος	—	—	[Ai. 359.][3])	O. C. 716. Phil. 1470.	Her. 82.	Andr. 108. 537. Hipp. 228. I. A. 1081.[4]) Troad. 826. frag. 306.
ἀμβρόσιος	—	—	—	—	Med. 982.	Hipp. 748.
†ἀνόσιος	ubique	—	ubique	—	ubique	Troad. 1316 (cf. p. 5).
βρύχιος	Pers. 397.	Prom. 1082.	—	—	—	—
βώμιος	—	—	O. R. 184.	Ant. 1301.	Phoen. 274. 1749.	H. F. 984. Suppl. 93. I. A. 1593.
δάϊος	—	Pers. 271. Ch. 429. 430.	Ai. 365.	Ai. 784.	H. F. 915. Troad. 1301.	Andr. 837.

1) Asterisco * notauimus ea adiectiua, quae in prosa semper mobilia, cruce † quae communia sunt.

2) Probamus hoc loco Dindorfii coniecturam: *ὦ δύ' ἀθλίω τροφά* (pro codicum lectione *ὦ δυσάθλιαι τροφαί*) secundum ea quae ad h. l. exposuit in ed. III. Ox. 1860.

3) Ai. 359 codd. praebent *ἁλίαν ὃς ἐπέβας ἑλίσσων πλάταν*, metro non aptum; Herm. correxit *ἅλιον ὃς ἐπέβας*, quod ab omnibus fere editoribus receptum uidemus; sed iniuria comparauit Herm. singulare illud Euripidis *ἁλίῳ πλάτᾳ* (Her. 83), cum ipse Sophocles habeat O. C. 716 *ἁλία .. πλάτα*. Non '*ἀττικώτερον*' (ut Bothio uidetur ad u. 348) esse communem terminationem exempla supra allata docent; quare dubitamus assentiri Hermanno, nec Dindorfi coniectura *ὃς ἁλίαν ἔβας* elegans nobis uidetur.

4) Iph. Aul. 1081 codd. *γ' ἁλιᾶν*; probabile autem est Scaligeri *βαλιάν*.

Mouet per genera	Aeschylus		Sophocles		Euripides	
	II	III	II	III	II	III
δέσμιος	—	—	—	frgm. 217.	Bacch. 226.	—
δόλιος	—	Ag. 155. 1523. Ch. 736. 955.	—	Tr. 851.	Alc. 33. Hel. 20. 238. 1322. 1589. [I. T. 859.][1]) Cycl. 449. Rh. 748. Troad. 530.	Med. 412. Or. 1009.
δούλιος	[Suppl. 599.][2]) Ch. 77.	Sept. 323. Ag. 1041. 1084.	—	Ai. 499.	—	—
ἑκούσιος	—	—	Ph. 1318.	Tr. 1123. 727.	Suppl. 151. Hel. 526.	fragm. 340.
εἰν(ἐν)άλιος	—	—	—	Ant. 346. frgm. 239.	Andr. 855.[3])	Andr. 253. Hec. 39. Hel. 148. 1460. I. A. 165. 976. I. T. 255. 1240. Cycl. 318. Tr. 1095. Ph. 6.
ἐνιαύσιος	—	—	—	—	Hel. 775.	Suppl. 407. Hipp. 37.
ἐννύχιος	—	—	Ai. 180.	Ai. 1203.	—	—
ἐπάκτιος	—	—	—	Tr. 1151. frgm. 493.	frag. 672.	Andr. 854.
ἐπιχώριος	—	—	—	—	Ion 1111. frg. 775, 13.	Hel. 561.
ἑῷος	—	Prom. 25.	—	—	Phoen. 169.	—
ἡμέριος	—	—	—	Ai. 208.	Phoen. 130.	Ion 87.
*θαλάσσιος	—	Prom. 924.	—	—	I. T. 236.	Andr. 17. Hec. 698. fragm. 878. I. T. 1192. Rh. 974.[4])

1) Iph. T. 859 codd. contra metrum *εἰς κλισίαν λέκτρων ... δολίαν ὅτ' ἀγόμαν*; Dindorf. quem sequimur *δόλιον ὅτ' ἀγόμαν*; Nauck. *δόλι' ὅτ' ἀγόμαν*.

2) Aesch. Suppl. 599 codd. *δούλιος φέρει φρήν*; Auratus emendauit *βούλιος* a recentioribus receptum; nam sensui non aptum est *δούλιος*.

3) Andr. 855 *μονάδ' ἔρημον οὖσαν ἐναλίου κώπας*: Herm. et Seidler correxerunt *ἐνάλου* et secuti eos sunt Dindorf., Nauck., Kirchh.; sed causa nos latet.

4) Rhes. 974 *τῆς θαλασσίας θεοῦ*; inepte codd. duo Florentini praebent *θαλασσίου*; cf. § 2 et 3; Lob. ad Ai. 401.

Mouet per genera	Aeschylus II	Aeschylus III	Sophocles II	Sophocles III	Euripides II	Euripides III
*θεσπέσιος	—	Ag. 1154.	—	—	Andr. 296.	—
ἱκέσιος	—	Suppl. 360.	Phil. 495.	—	Or. 1414.	Hec. 851. Suppl. 108.
καίριος	Ch. 1064.	Ag. 1292. 1343.	Phil. 637.	O. R. 631.	Phoen. 1431.[1]	—
κεραύνιος	Sept. 430.	Prom. 1017. frg. 326.	—	Ant. 1139. frg. 483, 1.	Bacch. 594. Troad. 92. [Suppl. 1011.][2]	Bacch. 6. 93. 244. frg. 781, 64.
κρύφιος	—	—	—	—	I. T. 1328. Ion 1487.	El. 720.
*κίριος	Suppl. 732.	—	—	—	Her. 143.	Alc. 158. Hel. 968. Or. 48.
λοίσθιος	Ch. 500.	Eu. 734.	—	Ant. 895.	—	—
μακάριος	—	—	—	—	Bacch. 1171.[3]	Hel. 1434. El. 1006. H. F. 493.
μετάρσιος	Prom. 269.	—	Ant. 1009.	—	Hec. 499. Hel. 299.	I. T. 27.

1) Phoen. 1431 *τετρωμένους δ' ἰδοῦσα καιρίους σφαγὰς ... ᾤμωξεν*, cf. Valcken. ad u. 1440, qui suo iure uituperat unius codicis (Florent. 32, 2) lectionem *καιρίας*; d'Oruillius autem ab illo allatus exempla profert quae nihil ualent.

2) Magna his locis terminationum est confusio; mira enim Dindorf. in poet. scaen. ad Suppl. 1011 et ad Bacch. 244 adnotat. Ad illum locum, ubi in textu est *λαμπάσι κεραυνίοις*, dicit: 'Probabilius *κεραυνίαις*, ut Bacch. 244', quamquam ipse hoc loco cum Fixio scribit *λαμπάσι κεραυνίοις* pro librorum lectione *κεραυνίαις*. Fixii autem coniectura facta uidetur esse, ne in eodem uerborum conexu modo feminina modo communis forma esset; sed quam parum id offendat, probant Or. 1414 *ἱκεσίους χέρας* et Hec. 851 *ἱκεσίᾳ χερί*. Nobis autem quoniam ceteris locis aut metrum postulat formam masculinam (Bacch. 594) aut homoeoteleuton uitatur posita communi (Aesch. Sept. 430. Eur. Troad. 92), uidetur Suppl. 1011 legendum *κεραυνίαις*, sed non necesse esse mutetur Bacch. 93 *κεραυνίᾳ πλαγᾷ* ut Dindorf. uult, neque Eur. fragm. 781 *κεραύνιοι πλαγαί* ut Herm.; neque enim uitandum erat homoeoteleuton, quode supra locuti sumus.

3) Bacch. 1171 *φέρομεν ἐξ ὀρέων ... μακάριον θήραν* legimus cum Nauckio; Dindorf. secundum Plut. uit. Crass. 33 mauult *μακαρίαν θήραν*; sed et iucundius illud sonat et codicis scriptura *μακάριον θήραμα*, quae etiam apud Plut. mor. p. 501^b exstat, cum Nauckio facit.

Mouet per genera	Aeschylus II	Aeschylus III	Sophocles II	Sophocles III	Euripides II	Euripides III
μύριος	—	ubique	—	ubique	[Troad. 1163.][1]	ubique
νάϊος	Pers. 276. 336.	—	—	Ai. 356.	—	Med. 1122.
νότιος	Prom. 401.	—	—	—	—	I. T. 432. frg. 836.
νύχιος	—	Pers. 952.	—	O. C. 1248. Ai. 1203.	I. T. 1273. Med. 211.	Rhes. 21.
ὀλέθριος	—	Sept. 198.	—	Ai. 799. O. C. 1683.	Hec. 1084. H. F. 415.	Suppl. 116.
ὄρθιος	—	[Sept. 564.][2]	—	O. C. 1624.	Hel. 632.	El. 489.
*οὐράνιος	—	Prom. 164.	—	O. R. 866. O. C. 681. 1466. Phil. 1413. El. 1064. Ai. 196.	Ion 715.	Alc. 245. Hipp. 59. 166. Med. 144. Tr. 1299. frg. 781, 15.
οὔριος	—	Ch. 814.	Phil. 355.	frgm. 151.	Troad. 882. Hec. 900.[3] Hel. 1612.	Hel. 1588. I. A. 352.
πάτριος	—	—	—	Ant. 806. Phil. 1213.	Bacch. 201.	Bacch. 1368. Hel. 522. Ion 483. Med. 651. Rhes. 932. Troad. 857.

1) Troad. 1163 Nauckius communem uocis *μύριος* formam in textum intulit: *διολλύμεσθα μυρίον τ' ἄλλης χερός*. Sed quamquam falsa codicum scriptura *μυρίους* eius coniecturae a ceteris probatae fauet, tamen tam singularis est illa forma communis, ut assentiri dubitemus, praesertim cum etiam *μυρίας* traditum sit (cod. Pal.).

2) Sept. 564 codd. praebent *τριχὸς δ' ὀρθίας πλόκαμος ἵσταται*; probabilior est Blomf. coniectura *καὶ τριχὸς ὄρθιος πλόκαμος ἵσταται*, sic etiam Dindorf. et Herm.

3) Hec. 900 et alibi maxima editorum est dissensio. Elmsl., cui Dindf. assentitur, ubique masculinas terminationes praetulit, Nauck. et Kirchh. praeter Troad. 882 femininas, non offensi homoeoteleuto. Cum autem perexiguam librorum auctoritatem esse constet (cf. Elmsl. ad Med. 764), et tam fluxus sit illius adiectiui usus, ut audacius esse nobis uideatur poetae aut masculinam aut femininam formam solam uindicare, Hec. 900 et Hel. 1612 cum Elmsl. et Dindorf. masculinas formas legimus, ut uitetur mo-

Mouet per genera	Aeschylus		Sophocles		Euripides	
	II	III	II	III	II	III
*πατρῷος	Ag. 210. 228. Ch. 443.	10 locis	Trach. 478.	22 locis [1]	El. 133. Suppl. 1147.	41 locis
*πελάγιος	—	Pers. 427. 467.	—	—	Hel. 1436.	[Hel. 1062.[2]]
*πολέμιος	—	Sept. 559. 588. Ag. 608.	—	Ai. 819.	Suppl. 1192.	9 locis
*πολιός	—	—	—	Ai. 634. O. R. 183. Phil. 1123.	Andr. 348.	8 locis
πόντιος	—	Pers. 449. 906. 1037. Ch. 586. Eum. 904	—	Trach. 100.[3] O. C. 1659. Ant. 587. Phil. 269.	Alc. 595. Ion 282.	15 locis
ποτάμιος	—	Sept. 1392.	—	—	El. 309. Rh. 919. (El. 56.)[4]	Alc. 459. Hel. 1384. Hipp. 78. 127. Tr. 1067.
ῥᾴδιος	—	—	—	—	Med. 1375.	frag. 504.
σχέτλιος	—	Prom. 644.	—	Ant. 47.	I. T. 651.	Alc. 741. Hec. 783. El. 1152. Med. 873. Phoen. 1558.
*τίμιος	—	Eum. 854.	Ant. 949.	O. R. 895.	—	—

lestum homoeoteleuton, Hec. 1588 autem seruamus femininam terminationem, quam Reiskius ex codicis scriptura οὔρια recte elicuit.

1) El. 195 cur in Lex. Soph. (Ellendt-Genthe) legatur ἐν κοίταις πατρῴοις nescimus.

2) Hel. 1062 Dindorf etiam hoc loco scribit πελαγίους ἐς ἀγκάλας, quod iucundius sonat.

3) Trach. 1000 incerta est lectio et dissentiunt inter se editores, quorum Nauck. ἢποντίας αὐλῶνας, Bothius, Herm., Dindorf., Ellendt-Genthe ποντίους legunt; traditur enim in cod. L ποντίας, ου a m. pr. suprascripto; ποντίους etiam in lemmate scholii legitur. Sed facilius mutari poterat ποντίας in ποντίους quam contra, quia, ut Athen. V p. 189 D affirmat, poetarum est uoce αὐλών pro feminina uti, quod facile a posterioribus neglegebatur (cf. Dindorf. Ed. III. Ox. et Lex. Soph.).

4) El. 56 probabilis nobis uidetur Fixii coniectura πηγὰς ποταμίους.

Mouet per genera	Aeschylus		Sophocles		Euripides	
	II	III	II	III	II	III
*φίλιος	—	ubique	—	ubique	(Suppl. 371.)[1]	6 locis
φόνιος	Suppl. 840.	Ch. 312. 400. Eu. 317.	—	Trach. 831.	Andr. 1002. 1020. 1194. Hec. 73. El. 485. 752. 1324. Tr. 1318.	9 locis
φοίνιος	—	4 locis	—	8 locis	Phoen. 252. 1378.	12 locis
†χειμέριος	—	—	Phil. 1194.	O. C. 1241.	—	—
*χθόνιος	—	Sept. 736.	O. C. 1727.	El. 1066. O. C. 1568. 1752.	Hel. 345.[2] Hipp. 1201.	Alc. 902. Hel. 1346. I. T. 1272. Ion 1054.
χρηστήριος	Eum. 241.	Ag. 1270.	—	—	—	—
χρόνιος	—	Sept. 706. Ag. 146.	—	—	Andr. 84. Hel. 1035. El. 585. Ion 470.	Hel. 1232. El. 1308. Suppl. 91.
ὠγύγιος	Pers. 37. 974.	Sept. 321.	O. C. 1770.	—	—	—

B. Adiectiua in αιος term.:

ἀραῖος	Ag. 1565.	—	Ant. 867.	frgm. 97.	—	Hel. 694.
βέβαιος	—	—	Phil. 71. Tr. 620.	frgm. 202.	El. 941.	El. 1263.
βίαιος	—	—	—	Ant. 1140.	Her. 102. 106.	—
*γενναῖος	—	Ag. 614.	—	Tr. 308. El. 287. Ai. 938.	Hec. 592.	Alc. 742. Hec. 592. Hel. 1376. Suppl. 1030. I. A. 1422. Troad. 1013. Phoen. 1692. frgm. 185.
διανταῖος	—	Sept. 895 Eu. 334.	—	—	Ion 767.	—
δίκαιος	[Sept. 626.]	ubique	—	ubique	Her. 901. I. T. 1202.	ubique
δρομαῖος	—	—	—	Tr. 927.	Alc. 245.	—

1) Suppl. 371 codicis lectio γᾶν δὲ φίλιον Ἰνάχου (sic Nauck.) metro non apta est; uide igitur num altera recte se habeat γᾶν δὲ φίλαν τὰν Ἰνάχου (Dindorf. cum Heathio).

2) Hel. 345 haud inepte Hartung. suspicatus est φόνιον pro χθόνιον.

Mouet per genera	Aeschylus II	Aeschylus III	Sophocles II	Sophocles III	Euripides II	Euripides III
θυραῖος	—	Ag. 1055.[1]	Trach. 533.	El. 518.	Alc. 805.	Phoen. 848.
μάταιος	Ag. 1152. Ch. 82. Eum. 336.	Prom. 329. Sept. 1442. Ag. 421. 1662. Eu. 830. frg. 289.	O. C. 784.	Tr. 565. (887.)[2] El. 642.	I. T. 628.	Med. 333 959.
πηγαῖος	—	—	—	—	Alc. 99.	Rhes. 929.

C. Adiectiua in ειος term.:

Mouet per genera	Aeschylus II	Aeschylus III	Sophocles II	Sophocles III	Euripides II	Euripides III
βασίλειος	Pers. 661.	Pers. 589.	—	—	frgm. 775, 64.	El. 187. Bacch. 747.
βρότειος	Prom. 116. Suppl. 104.	frg. 434.	—	—	El. 741. frgm. 53.	Suppl. 777. Hipp. 19. 936. Rhes. 928.[3]
γυναικεῖος	Ch. 878.	Ch. 630.	—	Tr. 898. frg. 517.	Hel. 1053. I. A. 233.	Andr. 362. 956. Hel. 1621. frg. 404.
δούλειος	—	—	—	frg. 518.	Troad. 1330.	—
ἔτειος	—	Ag. 2.	—	—	frgm. 332.	—
ἑρκεῖος	Ch. 561.	Ch. 652.	Ai. 108.	—	Troad. 483.	—
μαντεῖος	—	—	—	O. R. 21.	Ion 130. I. T. 1268.	—
ὀθνεῖος	—	—	—	—	Alc. 532. 533.	Alc. 646.
**οἰκεῖος*	—	Ag. 1220. Ch. 675.	—	El. 215. Ai. 859. Ant. 1203. 1176. Ai. 919.	Her. 634.	El. 629. frg. 684.
τέλειος	Ag. 1432. Eu. 381. frg. 41.	7 locis	—	Ant. 632.	—	frg. 775, 52.

1) Ag. 1055 cf. Herm. ad h. l.; Blomf. coniectura *θυραῖος* communi genere de persona, de re *θυραία* dictum esse, quam Herm. 'haud facile probabilem' dicit, refellitur etiam Sophoclis loco El. 518 *μή τοι θυραίαν γ' οὖσαν αἰσχύνειν φίλους* (cf. p. 37 adn.).

2) Trach. 887 loco corrupto Wunder coniecit *ἐπεῖδες, ὦ μάταιε, τήνδε τὴν ὕβριν*, receptum a Dindorf., sed suo iure Nauck. de uocis *μάταιος* hoc loco usu dubitat; non tam lenis corruptio uidetur esse.

3) Rhes. 928 non necessaria nobis uidetur Elmslei coniectura *βρότειον ἐς χέρα*, etsi a Nauck. et Dindorf. recepta est; recte retinuit Kirchh. formam femininam.

III. Semper communia sunt:

A. Adiectiua in ιος term.:

Apud	Aeschylum	Sophoclem	Euripidem
ἀγώνιος	—	Ai. 195.	—
ἀηδόνιος	—	—	Ion 1482.
ἀμφιδέξιος	—	O. R. 1243.	—
ἀμφιβώμιος	—	—	Troad. 562. Ion 52.
Ἀχερούσιος	Ag. 1160 (?).	—	—
γαμήλιος	Suppl. 806. Ch. 487.	—	Med. 673. 1026. frg. 781.
γενέθλιος	Ch. 912. Eu. 7.	O. C. 927.	—
Γεραίστιος	—	—	Cycl. 295.
γεράσμιος	—	—	Phoen. 923.
δατήριος	Sept. 711.	—	—
δεσπόσιος	Suppl. 845.	—	—
Δήλιος	—	—	Troad. 89.
διαπίντιος	Ch. 352.	—	—
δραστήριος	Sept. 1041.	—	—
δυσαίθριος	—	—	Her. 857.
ἐμφύλιος	—	O. C. 1385.	—
ἐνθύμιος	—	Trach. 110.	—
ἐπιτύμβιος	—	Ant. 901.	—
ἐπιφύλιος	—	—	Ion 1577.
εὔιος	—	—	Bacch. 238. Phoen. 656.
ζύγιος	—	—	Hel. 1310.
ἤπιος	—	—	Troad. 53.
Θρηίκιος	—	—	fragm. 370.
ἰήιος	—	—	Phoen. 1016.
καθάρσιος	—	—	Hel. 869.
κερτόμιος	—	Ant. 956. 961.	—
κηλητήριος	—	—	Hec. 535.
κρυπτάδιος	Ch. 946.	—	—
κύκλιος	—	—	Hel. 1363.
λυτήριος	Suppl. 1072. Eu. 646.	El. 635.	—
μαψίδιος	—	—	Hel. 251.
νυμφίδιος	—	—	Alc. 249. Andr. 858.
ὅδιος	—	—	El. 161 (ex coni. Herm.).
ὁμοπάτριος	Prom. 359.	—	—
παννύχιος	—	—	Her. 748.
παρθένιος	—	—	Phoen. 224.
Παρνάσιος	—	—	I. T. 1244.
πεδαίχμιος	Ch. 589.	—	—
ποταίνιος	—	fragm. 162.	—
πρακτήριος	Suppl. 523.	—	—
προβώμιος	—	—	Ion 376.
ῥύσιος	Suppl. 150.	—	—
ῥόθιος	—	—	I. T. 407.
Σκαμάνδριος	—	Ai. 418.	Hel. 52. 609. Troad. 374. 1151.
Σιμούντιος	—	—	Hel. 250.
στύγιος	—	—	Hel. 1339. Med. 195.

Mouet per genera	Aeschylus II	Aeschylus III	Sophocles II	Sophocles III	Euripides II	Euripides III
ϑυραῖος	—	Ag. 1055.[1]	Trach. 533.	El. 518.	Alc. 805.	Phoen. 848.
μάταιος	Ag. 1152. Ch. 82. Eum. 336.	Prom. 329. Sept. 1442. Ag. 421. 1662. Eu. 830. frg. 289.	O. C. 784.	Tr. 565. (887.)[2] El. 642.	I. T. 628.	Med. 333 959.
πηγαῖος	—	—	—	—	Alc. 99.	Rhes. 929.

C. Adiectiua in ειος term.:

Mouet per genera	Aeschylus II	Aeschylus III	Sophocles II	Sophocles III	Euripides II	Euripides III
βασίλειος	Pers. 661.	Pers. 589.	—	—	frgm. 775, 64.	El. 187. Bacch. 747.
βρότειος	Prom. 116. Suppl. 104.	frg. 434.	—	—	El. 741. frgm. 53.	Suppl. 777. Hipp. 19. 936. Rhes. 928.[3]
γυναικεῖος	Ch. 878.	Ch. 630.	—	Tr. 898. frg. 517.	Hel. 1053. I. A. 233.	Andr. 362. 956. Hel. 1621. frg. 404.
δούλειος	—	—	—	frg. 518.	Troad. 1330.	—
ἔτειος	—	Ag. 2.	—	—	frgm. 332.	—
ἑρκεῖος	Ch. 561.	Ch. 652.	Ai. 108.	—	Troad. 483.	—
μαντεῖος	—	—	—	O. R. 21.	Ion 130. I. T. 1268.	—
ὀϑνεῖος	—	—	—	—	Alc. 532. 533.	Alc. 646.
*οἰκεῖος	—	Ag. 1220. Ch. 675.	—	El. 215. Ai. 859. Ant. 1203. 1176. Ai. 919.	Her. 634.	El. 629. frg. 684.
τέλειος	Ag. 1432. Eu. 381. frg. 41.	7 locis	—	Ant. 632.	—	frg. 775, 52.

1) Ag. 1055 cf. Herm. ad h. l.; Blomf. coniectura ϑυραῖος communi genere de persona, de re ϑυραία dictum esse, quam Herm. 'haud facile probabilem' dicit, refellitur etiam Sophoclis loco El. 518 μή τοι ϑυραίαν γ' οὖσαν αἰσχύνειν φίλους (cf. p. 37 adn.).

2) Trach. 887 loco corrupto Wunder coniecit ἐπεῖδες, ὦ μάταιε, τήνδε τὴν ὕβριν, receptum a Dindorf., sed suo iure Nauck. de uocis μάταιος hoc loco usu dubitat; non tam lenis corruptio uidetur esse.

3) Rhes. 928 non necessaria nobis uidetur Elmslei coniectura βρότειον ἐς χέρα, etsi a Nauck. et Dindorf. recepta est; recte retinuit Kirchh. formam femininam.

III. Semper communia sunt:

A. Adiectiua in ιος term.:

Apud	Aeschylum	Sophoclem	Euripidem
ἀγώνιος	—	Ai. 195.	—
ἀηδόνιος	—	—	Ion 1482.
ἀμφιδέξιος	—	O. R. 1243.	—
ἀμφιβώμιος	—	—	Troad. 562. Ion 52.
Ἀχερούσιος	Ag. 1160 (?).	—	—
γαμήλιος	Suppl. 806. Ch. 487.	—	Med. 673. 1026. frg. 781.
γενέϑλιος	Ch. 912. Eu. 7.	O. C. 927.	—
Γεραίστιος	—	—	Cycl. 295.
γεράσμιος	—	—	Phoen. 923.
δατήριος	Sept. 711.	—	—
δεσπόσιος	Suppl. 845.	—	—
Δήλιος	—	—	Troad. 89.
διαπίντιος	Ch. 352.	—	—
δραστήριος	Sept. 1041.	—	—
δυσαίϑριος	—	—	Her. 857.
ἐμφύλιος	—	O. C. 1385.	—
ἐνϑύμιος	—	Trach. 110.	—
ἐπιτύμβιος	—	Ant. 901.	—
ἐπιφύλιος	—	—	Ion 1577.
εὔιος	—	—	Bacch. 238. Phoen. 656.
ζύγιος	—	—	Hel. 1310.
ἤπιος	—	—	Troad. 53.
Θρηίκιος	—	—	fragm. 370.
ἰήιος	—	—	Phoen. 1016.
καϑάρσιος	—	—	Hel. 869.
κερτόμιος	—	Ant. 956. 961.	—
κηλητήριος	—	—	Hec. 535.
κρυπτάδιος	Ch. 946.	—	—
κύκλιος	—	—	Hel. 1363.
λυτήριος	Suppl. 1072. Eu. 646.	El. 635.	—
μαψίδιος	—	—	Hel. 251.
νυμφίδιος	—	—	Alc. 249. Andr. 858.
ὅδιος	—	—	El. 161 (ex coni. Herm.).
ὁμοπάτριος	Prom. 359.	—	—
παννύχιος	—	—	Her. 748.
παρϑένιος	—	—	Phoen. 224.
Παρνάσιος	—	—	I. T. 1244.
πεδαίχμιος	Ch. 589.	—	—
ποταίνιος	—	fragm. 162.	—
πρακτήριος	Suppl. 523.	—	—
προβώμιος	—	—	Ion 376.
ῥύσιος	Suppl. 150.	—	—
ὄρϑιος	—	—	I. T. 407.
Σκαμάνδριος	—	Ai. 418.	Hel. 52. 609. Troad. 374. 1151.
Σιμούντιος	—	—	Hel. 250.
στύγιος	—	—	Hel. 1339. Med. 195.

Apud	Aeschylum	Sophoclem	Euripidem
σωτήριος	Suppl. 213. 407. 417.	—	Ion 484.
ὑποχείριος	Suppl. 392.	—	Andr. 736.
φιλοτήσιος	—	El. 1074.	—
	B. Adiectiua in αιος term.:		
ἀγυιαῖος	—	fragm. 211.	—
ἀνυμέναιος	—	O. C. 1221. Ant. 876.	Hec. 416. H. F. 834. I T. 856.
ἀτρεμαῖος	—	—	Or 147.
ἔμπαιος	Ag. 188.	—	—
λαθραῖος	Ag. 1230.	Trach. 377.	Ion 45.
Λερναῖος	—	—	Ion 191.
προστροπαῖος	Eu. 41. 237.	O. C. 1309.	—
σπουδαῖος	—	O. C. 577.	—
τομαῖος	—	—	Alc. 102.
ὑπόγαιος	fragm. 55, 10.	—	—
	C. Adiectiua in ειος term.:		
ἄρκειος	fragm. 127b.	—	—
ἁρματεῖος	—	—	I. A. 230.
αὔλειος	—	—	Hel. 438.
ἀχρεῖος	—	—	Her. 58. fragm. 15.
βόρειος	—	O. C. 1240.	—
ἕλειος	—	—	H. F. 152.
ἐπικήδειος	—	—	Troad. 514.
θήρειος	Ch. 232.	Trach. 1060.	—
Καφήρειος	—	—	Troad. 90.
κήδειος	Ch. 97. 226. 538.	—	Ion 487.
λύκειος	—	El. 7.	Rhes. 208.
μούσειος	—	—	Bacch. 410.
νυμφεῖος	—	—	I. A. 131.
παρθενεῖος	—	—	Hipp. 1302.
παίδειος	—	Ant. 918.	—
προσαύλειος	—	—	Rhes. 273.
ταύρειος	—	—	Hel. 1582.
Φοιβήϊος	—	—	Ion 461.
χρεῖος	Suppl. 202.	—	—

§ 17.

De Aristophanis usu.

Quoniam eis quae antecedunt paragraphis prosae scriptorum et tragicorum poetarum usum tractauimus, hac postrema de Aristophane agendum, cuius sermonem medium inter utros-

que locum obtinere notissimum est. Nam cum in canticis tragicorum generi dicendi propior sit, in diuerbiis plane ad cotidianum sermonem se accommodat. Quare si recte se habent quae supra constituimus non solum in uniuersum rarior est apud eum usus adiectiuorum in *ιος, αιος, ειος* term., sed etiam formae communes magis eis finibus continentur, quibus in prosa oratione circumscriptae sunt, etsi in canticis audacius adhibentur. Idem eo probatur, quod quibusdam adiectiuis Aristophanes mobilibus tantum utitur, quorum terminationes communes a poetis tragicis non alienae sunt, ut *μακάριος, οὐράνιος, χθόνιος, δόλιος, φιλοτήσιος, ἄθλιος, δρομαῖος, γυναικεῖος* etc. Praeterea unius in *-ήριος* adiectiui quo usus est Aristophanes formas praetulit femininas:

πολεμιστήριος Ach. 572 *πόθεν βοῆς ἤκουσα πολεμιστηρίας;*
Pac. 255 . . . *καὶ γὰρ ὥσπερ ᾐσθόμην*
καὐτὸς θυείας φθέγμα πολεμιστηρίας.

Formae uero quae inueniuntur communes maximam partem eorum sunt adiectiuorum, quae etiam in prosa oratione per duo tantum genera mouentur, ut

αἰφνίδιος Thesm. 127 . . . *φῶς ἔσσυτο . . . ἁμετέρας τε δι' αἰφνιδίου ὀπός·*

πάτριος Ran. 368 *κωμῳδηθεὶς ἐν ταῖς πατρίοις τελεταῖς ταῖς τοῦ Διονύσου;*
ib. 1533 *κἄλλος ὁ βουλόμενος τούτων πατρίοις ἐν ἀρούραις.*

αὔλειος Vesp. 1482 *τίς ἐπ' αὐλείοισι θύραις θάσσει;*
(cod. Ven. habet *αὐλείαισι*); sed
fragm. 251 *πρὸς τὸν στροφέα τῆς αὐλείας σχίνου κεφαλὴν κατορύττειν;*

ubi Cobetus correxit *αὐλείου* ex more Atticorum; cf. Lys. I 17. XII 16.

ὀρνιθεῖος Au. 864 (in prosa praeconis oratione) *εὔχεσθε τῇ Ἑστίᾳ τῇ ὀρνιθείῳ;*

βέβαιος Lys. 1017 *ἐξὸν, ὦ πονηρὲ, σοὶ βέβαιον ἔμ' ἔχειν φίλην;*

aut in canticis secundum tragicorum licentiam, ut
ἐπιχώριος Nub. 601 (cf. § 2 et 3);
πολέμιος Au. 344 *ἐπίφερε πολέμιον .. ὁρμὰν φονίαν* (cf. p. 38 adn.);
νυμφίδιος Au. 1729 *ἀλλ' ὑμεναίοις .. καὶ νυμφιδίοισι δέχεσθ' ᾠδαῖς αὐτὸν ...*
Κιθαιρώνιος Thesm. 996 *ἀμφὶ δὲ σοὶ κτυπεῖται Κιθαιρώνιος ἠχὼ ...*
et in uersibus anapaesticis
βασίλειος Eccl. 685 *... ἐπὶ τὴν στοιὰν ἀκολουθεῖν τὴν βασίλειον δειπνήσοντας;*
Ὁμήρειος fragm. 1 si recte habet (cf. § 6);
δάϊος Nub. 335 *στρεπταίγλαν δάϊον ὁρμάν*, metro postulatum, ut etiam communis terminatio uocis *αἰθέριος* Au. 1277 *ὦ κλεινοτάτην αἰθέριον οἰκίσας πόλιν.* Denique quae restant formae communes non ipsius Aristophanis sunt, sed uersus illi uerbo tenus ex Euripidis quae intercidit tragoedia sumpti esse uidentur:

Ran. 1311 *τέγγουσαι νοτίοις πτερῶν ῥανίσι χρόα;*
ib. 1313 *αἵ θ' ὑπωρόφιοι* (sc. *ἀλκύονες*).

Apparet igitur Aristophanem in dubia motione adiectiuorum in *ιος* etc. plerumque non egressum esse prosae orationis inconstantiam; ubi autem hoc factum est, ad tragicorum grande dicendi genus propius accessit poeta.

In fine huius disputationis nostrae partis paucis liceat repetere quae supra uberius exponere exemplisque illustrare studuimus.

I. Apud Ionicos scriptores poetasque lyricos rarus est usus formarum communium eorum adiectiuorum quae in *ιος* et *ειος* terminantur, eorum autem quae in *αιος* prope nullus; praeterea communes terminationes apud epicos haud raro metri aut euphoniae rationibus debentur.

II. In prosa Attica numerus adiectiuorum ambiguae motionis paruus est pro numero semper mobilium; rarissime adhibent communes formas oratores, saepius historici, audacissimus est Plato, qui proxime accedit ad

III. Poetas tragicos, qui in plerisque adiectiuis in *ιος* et *ειος*, rarius in eis quae in *αιος* cadunt prout metrum aut euphonia postulabat aut sine ulla causa motionem per duo genera usurpant, cautius Sophocles, effusius Euripides.

§ 18.

De motione adiectiuorum quae in ιμος terminantur.

Iniuria Buttmannus eandem esse fluctuationem adiectiuorum quae in *ιμος* terminantur atque adiectiuorum in *ιος* etc. censet. Kuehner autem satis habet exempla quaedam attulisse, de uniuerso autem motionis genere tacet. Lobeckium errauisse (ad Ai. 401) mox demonstrabimus. Melius Krueger iudicat, qui adiectiuis in *ιμος* terminatis motionem per duo genera tanquam legitimam uindicat.

Nobis uero exempla conquirentibus illorum inconstantia non alia quam compositorum in *ος* uidetur esse. Nescimus sane eius rei causam, sed qui accuratius materiam a Lobeckio collatam (Parall. l. l.) disposuerit, tot inueniet inter utrumque usum similitudines, ut facere non possit quin nobis assentiatur. Nam ut contra compositionis legem apud Homerum, Pindarum, tragicos haud pauca composita sunt mobilia, ita etiam adiectiuorum in *ιμος* formae femininae plerumque illis poetis sunt propriae, a mero autem Atticorum sermone soluto non minus alienae, quam compositorum femininae terminationes. Sed iam ad singula transeamus.

Ac primum quidem Homerus praetulit motionem per tria genera in adiectiuis
αἴσιμος ψ 14: *αἰσίμη ἦσθα;*
εἰδάλιμος ω 279: *γυναῖκας ... εἰδαλίμας;*
πευκάλιμος Θ 366. Ξ 165: *ἐνὶ φρεσὶ πευκαλίμῃσι;*
duo autem sunt communia:
ἐναίσιμος Ω 40. σ 220: *φρένες ... ἐναίσιμοι;*
κάλλιμος μ 192: *ὄπα κάλλιμον.*

Neque alia res est apud Pindarum, qui ut non solum in compositis in *ος*, sed etiam in *ιος*, quibus motio per duo genera legitima est (cf. p. 19 et p. 15) saepius quam quiuis alius femininis formis usus est, ita etiam his in adiectiuis femininas terminationes saepius adhibuit quam communes; nam plenam motionem habent:

καρπάλιμος P. XII 20: *καρπαλιμᾶν γενύων*;
παρμόνιμος P. VII 18: *παρμονίμαν . . . εὐδαιμονίαν*;
φαίδιμος P. IV 28: *φαιδίμαν . . . ὄψιν*;
N. I 68: *φαιδίμαν . . . κόμαν*;
Ol. VI 14: *φαιδίμας . . . ἵππους*;

quibus fortasse dubium illud fragmentum (Bergk. p. 1341) *ἀκαιρίμαν γλῶσσαν* adnumerandum est. Contra per duo genera mouentur nulla nisi

ἀοίδιμος Ol. XIV 2: *ἀοίδιμοι . . . βασίλειαι*;
ἁσύχιμος Ol. II 32: *ἁσύχιμον . . . ἁμέραν*.

Ex ceteris poetis lyricis afferre possumus *φρονίμαν δόξαν* in fragmento quod sub Thaletis nomine fertur, cum legitime communia sint *φύξιμος* (Sim. 249 *φύξιμος ὄδμη*) et *ὠφέλιμος* (Critias II *πόσις ὠφέλιμος*).

Herodotus propius accedit ad Atticorum scriptorum consuetudinem; nam praeualent terminationes communes, quas semper praebent

ἀοίδιμος II 135: . . . *Ἀρχιδίκη . . . ἀοίδιμος*;
ἁλώσιμος III 153: *ἁλώσιμος ἡ Βαβυλών*;
δόκιμος V 66: *οἰκίης δοκίμου*;
VIII 73: *δόκιμοι πόλιες*;
μάχιμος VII 115: *μάχιμοι μυριάδες*;
ναυπηγήσιμος V 23: *ἴδη ναυπηγήσιμος*.

Contra mobilia sunt
ἐδώδιμος II 92: *ῥίζα ἐδωδίμη* et fluctuant:
λόγιμος VI 106: *πόλι λογίμῳ*; II 98: *πόλις λογίμη*;
ἱππάσιμος IX 13: *χώρῃ ἱππασίμῳ* [1]); II 108: *Αἴγυπτον ἱππασίμην* (cf. § 2);
IX 13: *χώρα ἱππασίμη*.

1) Stein: 'cod. z *ἱππασίμῃ*; malim *χώρῳ*.'

Apparet igitur temporibus Atticae prosae anterioribus motionem illorum adiectiuorum liberam fuisse; in hac autem omnia adiectiua in *ιμος* terminata (circiter 12 inuenimus plus quam 30 locis cum substantiuis femininis coniuncta) semper per duo genera mouentur, excepto uno *χρήσιμος*. Quae uox modo communis, modo mobilis est, nisi quod Isocrates femininas terminationes praefert (7 : 1; cf. p. 29 adn.), Plato communes (7 : 3). Sed ut in adiectiuis in *ιος* term. ita etiam in adiectiuis in *ιμος* Plato non ceterorum prosae scriptorum, sed poetarum tragicorum usum sequitur. Nam quamquam circiter 12 adiectiuorum (circ. 20 locis) legitimis usus est terminationibus communibus, tamen non ueritus est scribere:

Legg. IV 705 C: *ναυπηγησίμης ὕλης*;
Rep. X 614 E: *ψυχαὶ γνώριμαι*;
Charm. 174 D: *ἐπιστήμη ὠφελίμη*;
Men. 98 C: *δόξα ὠφελίμη*;
Rep. X 607 D: *ποιητικὴ καὶ μίμησις ὠφελίμη*.

Etiam apud tragicos poetas tam raro femininae terminationes inueniuntur, ut miremur quod Lobeckius, recte obseruata quadam apud illos fluctuatione, eas legitimas esse credidit atque excusare conatur quasdam formas communes ut euphoniae datas (cf. ad Ai. 401). Pleraque uero mobilia in canticis sunt, in quibus composita quoque in *ος* exeuntia saepe femininas formas exhibent; inuenimus enim

Soph. Ai. 401: *ἀλκίμα θεός* (cf. § 2);
Eur. Hipp. 577: *πομπίμα φάτις*;
Phoen. 1711: *πομπίμαν αὔραν*;
Or. 1454: *μᾶτερ ὀβρίμα*;

et in diuerbiis:
Aesch. Ch. 180: *χαίτην κουρίμην*;
Eur. El. 521: *κουρίμης τριχός*;
Soph. fragm. 823: *σπουδὴ ἀκουσίμη* (cf. Dind. poet. sc.). [1])

1) Iniuria Lob. l. l. Aeschylo femininam formam *μορσίμη* uindicat propter Eum. 217; Turnebi coniectura est et recte habent Herm. et Dindf. *εὐνὴ . . . μόρσιμος*.

Quibus si opponimus 24 adiectiua quae circ. 60 locis per duo genera mouentur, nullo alio documento opus esse credimus, quo iure femininas eiusmodi adiectiuorum terminationes sermoni non Attico et poetis attribuamus.

Denique adnotamus Aristophanem etiam hac in re prosae orationis uitaeque cotidianae usum sequi; nullas enim terminationes femininas praebet (Ach. 784. Pac. 1031. Lys. 547. Thesm. 125).

VITA

Natus sum Godofredus Wirth Francofurti a. 1855 pridie Id. Ian. patre Antonio, matre e gente Geissel. Fidei addictus sum euangelicae. Litterarum rudimentis imbutus a. 1866 in gymnasium receptus sum Francofurtanum, quod etiam nunc rectore Tychone Mommseno laetissime floret. Maturitatis testimonium adeptus a. 1875 Argentoratum me contuli, philologiae studio me traditurus, et postquam ibi per duo semestria Martis castra secutus sum, interfui scholis uu. ill. Liebmanni, Michaelis, Schoelli, Studemundi, Windischii. Illinc a. 1876 hiemis initio Lipsiam transmigraui, ubi per sex semestria audiui uu. ill. Curtium, Braunium, Ebertium, Ecksteinium, Heinzium, Langium, Lipsium, Ribbeckium, Voigtium, Zarnckium, quibus uiris, optime de me meritis omnibus, gratias ago quam maximas, imprimis autem Georgio Curtio, qui summa beneuolentia studia mea semper prosecutus est.